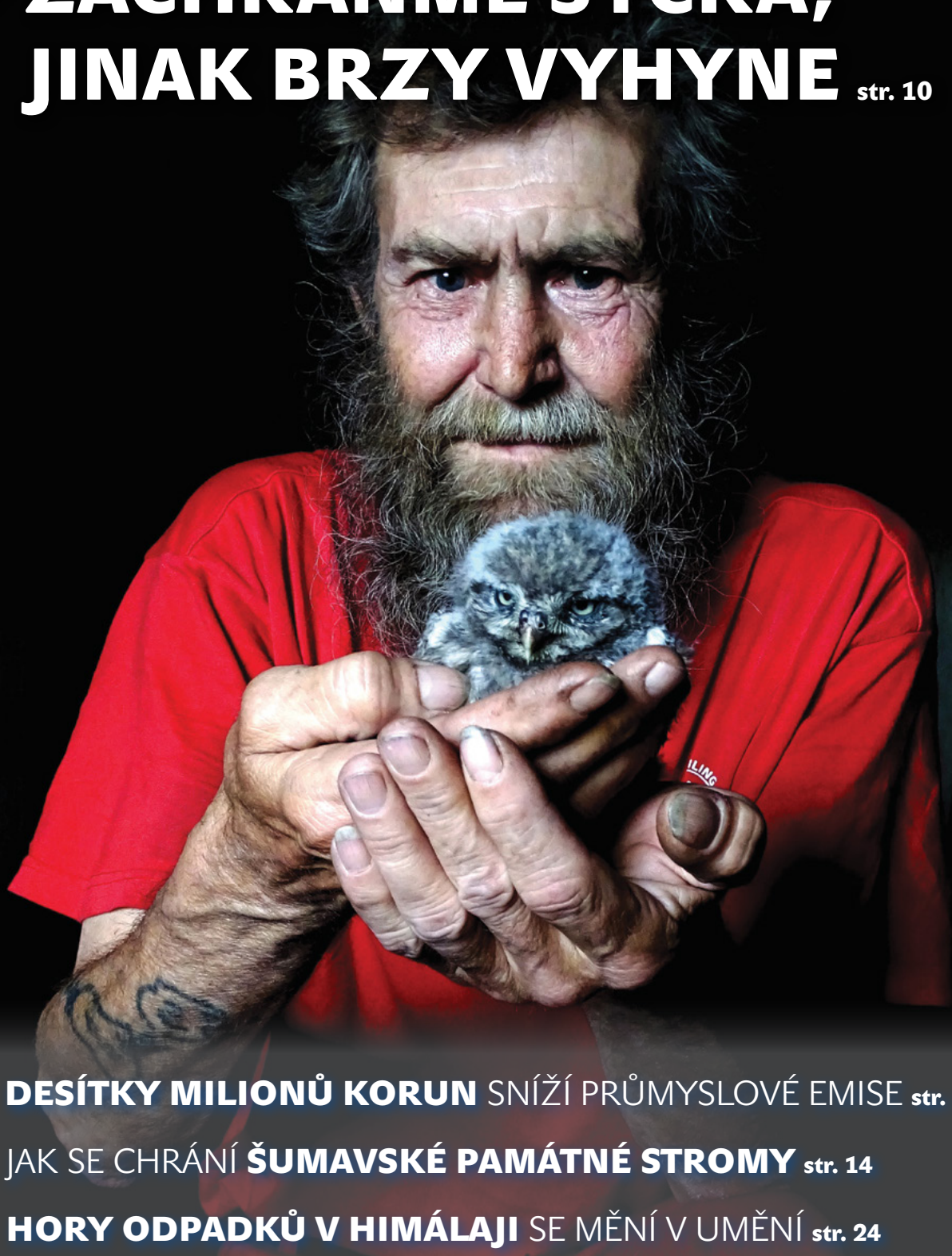

Priorita

Informační zpravodaj Státního fondu životního prostředí ČR | www.sfzp.cz

číslo 1
leden 2022
zdarma

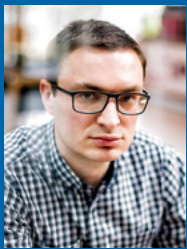
▶ ZACHRAŇME SÝČKA, JINAK BRZY VYHYNE str. 10

- ▶ **DESÍTKY MILIONŮ KORUN** SNÍŽÍ PRŮMYSLOVÉ EMISE str. 2
- ▶ JAK SE CHRÁNÍ **ŠUMAVSKÉ PAMÁTNÉ STROMY** str. 14
- ▶ **HORY ODPADKŮ V HIMÁLAJI** SE MĚNÍ V UMĚNÍ str. 24

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

dovolte mi přivítat vás v novém roce 2022. Věříme, že bude lepší než ten předchozí.

Ostatně tomu bychom měli věřit u každého roku, protože co bychom z toho měli, kdybychom si říkali, že další rok bude ještě horší... To by člověk lehce mohl ztratit naději a to by bylo zbytečné.

Kdo dostal pod stromeček auto, může být rád a přejme mu to. Musíme však myslet na to, co s autem, až dojezdí. Dá se rozbourat a na vrakovišťích z torz kdysi nablýskaných členů rodiny vykuchají plasty, sklo a mnoho dalšího. Tyto suroviny se dají znovu využít a právě to podporuje další dotační výzva pro autovraký.

Otevřely se i další dotační výzvy, například na snížení emisí těžkých kovů, na podporu Paktu starostů, který sdružuje obce, jež se rozhodly pracovat na zmírnění klimatické změny. Prodloužila se také výzva na odstranění následků tornáda, které zpusťošilo několik obcí.

Ještě si dovolím odskočit k Vánocům, protože i v Prioritě máme jedno – ehm, řekněme – vánoční téma. V Orlové mají stromy problém, rozšířila se tam nepěkná věc, a to jmelí. Jmelí může být krásné, na Vánoce si ho většinou jako ozdabu na strop, ale tohle strom neocení. Pro něj je jmelí parazit, který ho zabíjí. Orlová se proto rozhodla se jmelím zatočit, aby stromy zachránila.

Máme i smutnější téma, a to osud sýčka obecného, kdysi nejhonější české sovy. Sýčkování je tady zcela namístě, protože tato sovička je dramaticky ohrožena a druhu hrozí vyhynutí. Zachránit se jej pokouší program na jeho ochranu, který je podporován i z Norských fondů. Držíme sýčkoví palce, snad tento soví sympaták činnost člověka přežije.

Věnujeme se i stromům, můžete si přečíst něco o těch památných na Šumavě nebo o nově vysazených ve Strančicích. Tam se sešla velká parta – děti, dospělí, psi a další pomocníci – a společně zvelebili trošku zanedbaný kus sousedství.

Tak ať se všem dílo podaří. Přeji příjemné čtení.

JAN RÖDLING
šéfredaktor

ČTYŘICET MILIONŮ KORUN NA SNÍŽENÍ EMISÍ TĚŽKÝCH KOVŮ A PAKT STAROSTŮ PRO KLIMA

Foto: archiv SFŽP ČR

V Národním programu Životní prostředí se otevírají dvě nové výzvy. Dohromady nabídnou 40 milionů korun, jedna se zaměří na snížení emisí z průmyslových zdrojů, druhá podpoří obce z Paktu starostů. Příjem žádostí odstartuje začátkem roku.

Nové milionové technologie na snížení emisí jedovatých kovů a zápachu

Ve výzvě, která přispěje k čistšímu ovzduší, je připraveno 30 milionů korun. Pomůže snížit emise těžkých kovů a odstranit zápach z průmyslových areálů a jiných provozů. Omezí tak negativní dopady na kvalitu ovzduší, lidské zdraví a sníží míru obtěžování obyvatelstva zápachem.

Dotace podpoří opatření, která jdou nad rámec zákonných povinností jednotlivých provozovatelů. Dají se za ně pořídit technologie na snížení vypouštění vybraných těžkých kovů, konkrétně olova, arsenu, kadmia, niklu a rtuti, jako například tkaninové filtry. Požádat o podporu je možné také na zařízení či provedení změn technologických postupů, které sníží emise pachových látek. Sem se například řadí opatření jako zakrytování a od-

CO JE PAKT STAROSTŮ A PRIMÁTORŮ PRO KLIMA

Jde o iniciativu měst, obcí a Evropské komise, která vznikla krátce po přijetí tzv. klimaticko-energetického balíčku v roce 2008. Její cílovou skupinou jsou municipality, které se dobrovolně zavazují ke snížení emisí CO₂ nejméně o 40 % do roku 2030 a zvýšení odolnosti vůči dopadům změny klimatu. Toho dosahují prostřednictvím úspor energie, zvyšování energetické účinnosti a využívání energie z obnovitelných zdrojů, zejména v oblasti budov, dopravy a veřejného osvětlení, a vhodnými adaptačními opatřeními. Orgány místní samosprávy se do iniciativy mohou zapojit tím, že rozhodnutí ohledně účasti v Paktu schválí obecní zastupitelstvo, které současně pověří starostu nebo primátora podpisem formuláře o přistoupení, který následně zašle kanceláři Paktu. Přistoupením k Paktu obci vzniká povinnost zpracovat do dvou let tzv. Akční plán pro udržitelnou energii a klima. Samotná účast v Paktu je zdarma, oproti tomu obec získává metodickou podporu ze strany kanceláře Paktu, možnost sdílení dobré praxe s ostatními signatáři Paktu, možnost propagace svých aktivit na webu Paktu a širší možnosti jejich financování.

sávání odpadního plynu z technologie s následným čištěním pomocí koncového zařízení na omezování zápachu přes biofiltry, plazmové čištění, ozonizér a další technologická řešení.

O dotaci mohou požádat zejména podnikatelé, fyzické osoby, obce a kraje. „Jedná se o vlastníky, nájemce nebo provozovatele technologií podílející se na znečišťování ovzduší. Maximální výše podpory je 60 % celkových způsobilých výdajů, na jeden projekt je možné získat až 10 milionů korun. Oproti předchozím výzvám jsme navíc navýšili podporu na projektovou přípravu z 5 na 10 %“, informuje ředitel Státního fondu životního prostředí ČR Petr Valdman.

Výzva se pro žádosti otevře 15. ledna 2022, projekty mohou zájemci přihlašovat do 15. ledna roku 2023, nejpozději ale do vyčerpání 30milionové alokace.

Až 2 miliony na obecní plány pro udržitelnou energii a klima nebo nové pracovní místo

Samosprávy sdružené v Paktu starostů a primátorů pro udržitelnou energii a klima si mohou požádat o dotaci až 2 miliony korun. Nová dotační výzva se otevře v únoru a nabídně celkem 10 milionů na zpracování akčních plánů pro udržitelnou energii a klima, organizaci místních dnů pro klima a energii nebo na zřízení pracovního místa.

Výzva je určena pro obce, dobrovolné svazky obcí a místní akční skupiny, které musí být již před podáním žádosti registrovány v oficiální databázi signatářů Paktu starostů a primátorů. Obce, které jsou členy Paktu starostů a primátorů, se dobrovolně zavázaly ke snížení emisí CO₂ nejméně o 40 % do roku 2030 a zároveň ke zvýšení odolnosti vůči dopadům změny klimatu. Tyto samosprávy nyní mohou získat peníze z Národního programu Životní prostředí.

„Jde v pořadí již o pátou dotační výzvu, kterou pro členy Paktu vypisujeme. Počet měst a obcí zapojených do této iniciativy i díky našim dotacím postupně roste a aktuálně se k iniciativě hlásí osmdesát českých měst a obcí, které se rozhodly zajistit lepší budoucnost pro své obyvatele. S klimatickou změnou je potřebné a důležité bojovat i na úrovni samospráv, protože i ony významně přispívají ke splnění státních a evropských klimatických cílů,“ říká ředitel Státního fondu životního prostředí ČR Petr Valdman.

Vrství výzvě se bude rozdělovat celkem 10 milionů korun, přičemž minimální výše podpory na jeden projekt je 250 tisíc korun, maximální 2 miliony korun. Státní fond životního prostředí ČR začne žádosti elektronicky přijímat od 14. února 2022, žadatelé je mohou předkládat do 8. srpna téhož roku nebo do vyčerpání alokace.

Orgány místní samosprávy se do iniciativy mohou zapojit tím, že rozhodnutí ohledně účasti v Paktu schválí obecní zastupitelstvo. To současně pověří starostu nebo primátora podpisem formuláře o přistoupení, který následně zašle kanceláři Paktu. Samotná účast v Paktu je zdarma, oproti tomu obec získává metodickou podporu, možnost sdílení dobré praxe s ostatními signatáři, širší možnosti propagace svých aktivit a jejich financování. ●

► Obce postižené tornádem dostanou další peníze na likvidaci odpadu

Po loňském červnovém ničivém tornádu zůstaly na mnoha místech hromady odpadu, na jehož ekologickou likvidaci nebylo možné čerpat prostředky z výzvy na odstranění dočasných skládek, ze které již Jihomoravský kraj obdržel 285 milionů korun z rozpočtu Státního fondu životního prostředí ČR. Obcím nyní s likvidací odpadu pomohou nové dotace z Národního programu Životní prostředí.

Po živelní katastrofě ministerstvo poskytlo postiženým regionům dotace na obnovu poničené infrastruktury. Nyní tuto podporu dále rozšířilo i na zlikvidování

tun především stavebního odpadu, který vznikl při odklizení následků tornáda.

Do již existující dotační výzvy přibyla možnost využít peníze na odvoz, zpracování a následné využití odpadů včetně sanace ploch. „Současně jsme prodloužili dobu, dokdy je možné podávat žádosti, a to o tři měsíce do 31. března 2022. A rovněž jsme navýšili maximální částku na jeden projekt z 10 na 12 milionů korun,“ uvádí ředitel Státního fondu životního prostředí ČR Petr Valdman.

O podporu na likvidaci odpadu mohou žádat pouze obce. Výzva ale nadále zůstává otevřená i pro projekty obnovy poničené vodohospodářské a odpadové infrastruktury, kde se o dotaci mohou ucházet i ostatní vlastníci infrastruktur.

Vedle peněz na obnovu infrastruktury a likvidaci odpadu je pro postižené regiony k dispozici také podpora na obnovu veřejné zeleně a doprovodných vodních ploch. Další miliony korun šly na odstranění dočasných skládek odpadu vzniklých při úklidu po tornádu. ●

► Ekologickou likvidaci autovraků podpoří 80 milionů korun

Na likvidování vysloužilých automobilů bude přispívat Ministerstvo životního prostředí i v dalších letech.

Nová dotační výzva se vztahuje na vraky zpracované v letech 2022 a 2023.

Pokračuje tak dotační podpora pro zpracovatele starých aut z předchozích let. Jejím cílem je podpořit ekologické zpracování autovraků a jejich materiálové a energetické využití, čímž se do oběhu vrátí znovu získané suroviny (sklo, plast, textilie, pneumatiky).

O peníze mohou žádat právnické a fyzické osoby oprávněné k podnikání v oblasti nakládání s nebezpečnými odpady (autovraky) podle odpovídajících zákonů. V případě řádného odevzdání vybraných komodit činí maximální podpora 750 korun za zpracované vozidlo s ukončenou životností. Z této celkové částky lze získat při splnění množstevních limitů 150 korun za sklo, 150 korun za textilie, 200 korun u pneumatik a 250 korun u plastů.

„Výzvu vypisujeme pro autovraky odevzdané v roce 2022 a 2023. Pro každý rok je určena alokace 40 milionů korun, celkem výzva tedy nabídne 80 milionů korun. Zpracovatelé budou podávat stejně jako v předchozích výzvách žádosti vždy ex post,“ říká ředitel Státního fondu životního prostředí ČR Petr Valdman.

Žádosti o poskytnutí podpory za komodity odevzdané oprávněným zpracovatelům v roce 2022 budou žadatelé podávat od 2. ledna do 31. března 2023, za komodity odevzdané v roce 2023 od 2. ledna do 31. března 2024. Výzva je vyhlášena v Národním programu Životní prostředí a financována z prostředků Státního fondu životního prostředí ČR.

Rovněž od 3. ledna do 31. března 2022 bude opět možné podávat žádosti v rámci výzvy č. 13/2019, a to na podporu kompletního zpracování autovraků v roce 2021. ●

► **Ministryně životního prostředí Anna Hubáčková v Bruselu: Plnění klimatických cílů EU musí být sociálně i ekonomicky přijatelné**

První kroky v nové funkci zavedly ministryni Annu Hubáčkovou do Bruselu, kde se zúčastnila zasedání Rady pro životní prostředí.

Ministryně a ministři 27 zemí EU na něm diskutovali o pokroku v projednávání klimatického balíčku Fit for 55 či nařízení o bateriích a odpadních bateriích. Jednalo se i o nové strategii EU pro půdu.

První pracovní den strávila ministryně Anna Hubáčková jednáním v Bruselu. Na zasedání Rady EU pro životní prostředí se zapojila do diskuze ministryň a ministrů ohledně pokroku v projednávání pěti legislativních návrhů, které jsou součástí balíčku Fit for 55 a mají přispět ke snížení emisí skleníkových plynů v EU do roku 2030 alespoň o 55 % oproti roku 1990. Jedná se o návrhy týkající se systému obchodování s emisemi, národních cílů pro každoroční snižování emisí, příspěvku sektoru využívání půdy, změn ve využívání půdy a lesnictví, emisních norem CO₂

pro nová osobní vozidla a nového Sociálního klimatického fondu.

„Balíček Fit for 55 je velmi důležitý a Česká republika podporuje jeho základní cíl, tedy zajistit snížení emisí do roku 2030. Musíme ale sledovat také sociální dopady a zajistit, aby některé návrhy týkající se budov a dopravy nevedly k výrazně vyššímu riziku energetické chudoby,“ uvedla ministryně životního prostředí Anna Hubáčková. Součástí řešení by mohl být navrhovaný sociální klimatický fond. Je ale třeba zajistit, aby byl dostatečně flexibilní a administrativně nenáročný a aby podpora mířila zejména na nejohroženější sociální skupiny. Ministryně Hubáčková také zdůraznila potřebu zachovat v rámci Modernizačního fondu podporu zemního plynu, který je klíčový pro odklon od uhlí jako topného zdroje. Vyjádřila i obavy ohledně dopadů návrhů v oblasti emisí pro nové automobily, které jsou s ohledem na význam automobilového průmyslu pro českou ekonomiku citlivým tématem. Podtrhla rovněž potřebu disponovat účinným kompenzačním mechanismem pro případ přírodních katastrof, např. kůrovcové kalamity, které v poslední době čelí Česko.

Ministři dále jednali o pokroku v projednávání návrhu nařízení o bateriích a odpadních bateriích. Cílem je zvýšit environmentální udržitelnost baterií, a to v průběhu celého jejich životního cyklu. Česko tuto snahu podporuje. Dotčené subjekty by však měly získat dostatek času na přizpůsobení se novým požadavkům. Evropská komise také představila novou strategii EU pro půdu, která byla zveřejněna v listopadu. Oblast ochrany půdy dosud nebyla na úrovni EU nijak regulována. Komise proto plánuje představit do roku 2023 legislativní návrh, který nastaví společné cíle pro ochranu půdy do roku 2030. Česko novou strategii přivítalo a vyzdvihlo rovněž zásadní roli, kterou v této oblasti bude mít nová společná zemědělská politika.

„Jsem velmi ráda, že se Komise rozhodla začít pracovat na budoucí legislativě ke zdraví půdy. Bude dobré se obecně shodnout na případných cílech a definicích. Členské státy by pak měly získat dostatek volnosti k rozhodování o konkrétních opatřeních. Situace v každé zemi je specifická a podmínky napříč Evropou se mění,“ dodala ministryně Hubáčková. ●

► **MŽP připravilo nový program podpory malých farmářů, jejichž stáda ohrožují vlci**

Ministerstvo životního prostředí ve spolupráci s Asociací soukromého zemědělství ČR i jednotlivými hospodáři připravilo návrh nového národního dotačního programu zacíleného na zajištění prevence vzniku škod na stádech ohrožených návratem vlků do české krajiny.

Dotační program se snaží podpořit pastevní hospodaření, klíčové pro péči o druhově bohatou krajinu v Česku, a zlepšit ochranu chovů v regionech, kde dochází ke škodám způsobeným vlky. Program má pomoci drobným hospodářům k realizaci preventivních opatření, jako jsou mobilní elektrické ohradníky, a především má všem hospodářům ulehčit od (více)nákladů nezbytných k zajištění péče o hospodářská zvířata v oblastech s výskytem vlka, kde je nezbytná častější kontrola chovaných zvířat, údržba ochranných opatření nebo péče o pastevecké psy.

„Máme tu výhodu, že se problematice nejen péče o vlka jako o chráněný druh, ale konfliktům v krajině, které s ním souvisí, věnujeme systematicky a v průběhu dvouleté realizace Programu péče pro vlka obecného o to více. Udělali jsme zásadní kroky

pro zlepšení situace: připravili jsme pohotovostní plán pro řešení situací s problematickými jedinci vlků, intenzivně řešíme novelu zákona o náhradách škod, o problematice kvalitně informujeme veřejnost i hospodáře na stránkách navratvlku.cz a teď přicházíme s koncepcí konkrétní rychlé pomoci zejména pro malé hospodáře, snadno dosažitelnou a řešící jejich každodenní starost o zabezpečení chovaných zvířat,“ vysvětluje ministryně životního prostředí Anna Hubáčková.

Ministerstvo projednalo se zástupci chovatelů z cílových regionů, chovatelských organizací i Asociace soukromého zemědělství ČR podmínky navrhovaného dotačního titulu tak, aby jeho vznik byl možný v co nejkratší době. Program chce pomoci co nejjednodušší a neefektivnějšího čerpání dotací přispět k řešení palčivého problému spojeného s péčí o krajinu. Vý-

Foto: NG Srní

sledkem jednání byla shoda na nastavení nového národního dotačního programu pro nejbližší roky. Kromě podpory na investiční náklady (pořízení opatření), poskytované z evropského OPŽP, by finanční zdroje pro hospodáře měly být doplněny novým národním programem. ●

NÁVRAT MOKŘADŮ NA ŠUMAVU JE RYCHLEJŠÍ

Foto: Lukáš Linhart, Správa NP Šumava

Foto: Iva Bufková, Správa NP Šumava

V roce 2021 pokračoval projekt na obnovu mokřadů na Šumavě. Stejně jako v roce 2020 byla v centru pozornosti hlavně obnova pramenišť a drobných potoků.

V uplynulém roce se začaly ve větší míře uvolňovat potoky z drenážního potrubí a vracet se zpátky na povrch. V posledních dvou letech projektu se již podařilo obnovit mokřady na ploše 700 hektarů, což představuje plochu srovnatelnou s mokřady, jež byly na Šumavě v období před projektem obnoveny za dvacet let. Do svých původních zvlněných tras se loni a letos vrátilo také sedmnáct kilometrů napřímených potoků.

„Obnovili jsme například pravděpodobně největší vysušené prameniště na Šumavě, a to v údolí řeky Křemelné poblíž bývalé osady Skelná neboli Glaserwald. Až tři metry hluboké kanály zde byly zablockovány a zasypané zeminou a vyvěrající voda byla vrácena zpátky na povrch. Při obnově se překvapivě odkryly i další části původního prameniště,

kteří byly zcela skryty pod zeminou z výkopků. Z prameniště dnes vytéká přírodní potůček klikatou cestou do Křemelné,“ informuje odborná garantka projektu Iva Bufková ze Správy Národního parku Šumava.

„Obnova pramenišť se pomalu stává ikonou šumavských revitalizací. Každý rok jich obnovíme kolem šesti. Prameniště generují vodní toky, jsou důležitou strukturou na cestě vody krajinou, a přesto patří mezi mokřady nejvíce poškozené odvodněním. V rámci LIFE projektu se proto snažíme, aby tyto klíčové biotopy nebyly nadále přehlíženy a jejich obnova se dostala do povědomí veřejnosti,“ doplňuje Iva Bufková.

Před revitalizací jsou některé lokality vysušené do takové míry, že na vodu v mokřadu se narazí až metr nebo i níže pod povrchem půdy. Zrušením drenážní

OBNOVENÉ PRAMENIŠTĚ pod Skelnou na Šumavě

POTOK VRÁCENÝ z potrubí na povrch u obce Dobrá

sítě se podzemní voda vrací k povrchu a půda se nasýtí vodou podobně jako před odvodněním.

Voda držená v půdě mokřadů často nebývá na první pohled vidět, je však pro život a pro krajinu stejně důležitá jako viditelná voda v různých nádržích.

Také další příznivé dopady revitalizací je možné sledovat poměrně záhy po jejich provedení. Voda z obnovených pramenišť odtéká přírodními potůčky pomaleji, cestou se může zasakovat. Obnovené potoky rovněž působí esteticky velmi příjemně a jejich okolí ihned objevují ptáci, obojživelníci a další živočichové. ●

Sezóna v NP Šumava: Rekordní zájem o průvodce divočinou

Program Průvodci divočinou uspokojil v sezóně 2021 rekordní počet zájemců. Na zajímavá a i běžně nepřístupná místa se podívalo více než 1200 lidí. Také splouvání Teplé Vltavy zaznamenalo rekord jak v počtu vodáků, tak v počtu dnů, kdy se mohlo splouvat.

Letní návštěvnická sezóna na území Národního parku Šumava přitom nebyla tak extrémní, jako tomu bylo předtím. Sledovaná místa a návštěvnická zařízení Správy NP Šumava navštívilo méně lidí, než tomu bylo v roce 2020. „Turistická sezóna začala velmi opatrně v červnu, kdy se začala rozvolňovat opatření po jarním, tvrdém lockdownu. Očekávali jsme opět masivní návštěvnost, což se úplně nepotvrdilo, tedy když shrneme návštěvnost za měsíce červen až září,“ vysvětluje mluvčí Správy NP Šumava Jan Dvořák.

„Například Návštěvnickým centrem Srní od června do konce srpna roku 2021 prošlo 61 tisíc lidí. O rok

dříve za stejné období jich bylo na 68 tisíc. Pokles návštěvnosti jsme zaznamenali ale také v terénu, na většinu sledovaných lokalit. Například Tříjezerní slat předloni od června do srpna navštívilo 65 tisíc turistů, v uplynulém roce jich naši strážníci zaznamenali jen okolo 35 tisíc. A třeba návštěvnost Plešného jezera je nižší o zhruba 10 procent,“ doplňuje Jan Dvořák.

Důvody nižší návštěvnosti lze jen odhadovat. Určitě ji ovlivňuje počasí. Bylo více deštivých dní než v posledních letech a v nich to ven nikoho moc neláká. Dalším důvodem mohla být chuť cestovat do zahraničí, což bylo v létě jednodušší.

Obrovský zájem ale zaznamenala Správa Národního parku Šumava u programu Průvodci divočinou. Do zajímavých a také běžně nepřístupných míst národního parku se s průvodci vydalo 1244 zájemců. „Program Průvodci divočinou tak po čtrnácti letech své existence zaznamenal nový rekord. Vedle absolutního počtu se povedl i rekordní počet výprav, kterých bylo 118 na celkem 36 rozličných trasách. Rekordní 96procentní obsazenost všech termínů dokazuje velký hlad po poznávání divoké přírody a jejich zákonitostí v Národním parku Šumava,“ shrnuje úspěchy programu jeho koordinátor Josef Štemberk.

Rekordy padaly i v rámci splouvání Teplé Vltavy. Na vodáckou trasu ze Soumarského mostu do Pěkné se od začátku června do konce října vydalo 3360 lodí.

Vycházky k třiceti letům Národního parku Šumava byly spolufinancovány Státním fondem životního prostředí ČR. ●

► **Exploze biodiverzity.** Díky velkým kopytníkům se zvýšily počty vzácných druhů o stovky procent

Foto: Michal Köpping

Po sedmi letech od založení rezervace velkých kopytníků v bývalém vojenském prostoru Milovice začali letos vědci publikovat **první data dokumentující pozitivní vliv pastvy divokých zvířat na místní biologickou rozmanitost.**

Kobrovskému nárůstu početnosti došlo například u hořců křížatých, ohrožené rostliny, která patří k vlajkovým druhům rezervace. V její nejstarší části, kde pastva trvá nejdéle, vzrostly počty dospělých hořců o 367 procent. Ještě důležitější je ale zvýšení počtu mladých rostlin, které potvrzují trend obnovy populace tohoto vzácného druhu. „V roce 2016 jsme napočítali jen 55 semenáčků o neuvěřitelných 5 553 procent jsme nečekali ani v nejdůležitějších představách,“ popsal Miloslav Jirků z Biologického centra Akademie věd České republiky.

Výsledky výzkumů oceňují přední čeští vědci. „Pokud někdo dosud pochyboval o významu pastvy velkých býložravců v Milovicích či jinde, tak nové výsledky monitoringu jsou naprosto přesvědčivé a impozantní. Pro řadu ohrožených druhů rostlin i živočichů to může být poslední možnost, jak je v naší přírodě udržet ve vitálních populacích. Lze jednoznačně očekávat, že následující roky přinesou další optimistická data,“ uvedl Karel Prach z katedry botaniky Přírodovědecké fakulty Jihočeské univerzity.

Právě návrat velkých kopytníků do bývalého vojenského prostoru v roce 2015 zastavil dlouhodobou degradaci vzácné lokality. „Nenápadně se tu odehrává proces vpravdě historický – vždyť velcí kopytníci zmizeli z naší přírody před staletími. Zvířata zde spásají agresivní trávy a tím přispívají k obnově ohrožených stepních biotopů s mnoha vzácnými druhy rostlin a živočichů, které se zde vyvíjely po ti-

síce let,“ ocenil Pavel Kindlmann z Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy.

Naprosto jedinečnou biologickou hodnotu lokality potvrzují i pokračující výzkumy. „Z hlediska ptáků je to naprosto unikátní lokalita. Jde o zcela mimořádné refugium ptáčích biodiverzity,“ zdůraznil David Storch z Centra pro teoretická studia při Univerzitě Karlově a Akademii věd České republiky. Během letošního pozorování zaznamenal v lokalitě například krutihlavy obecné, koroptve, pěnice vlašské, oba druhy bramborníčků, vlhy pestré, tuňky šedé, strakapouda prostředního, včelojeda, dudka chocholatého nebo oba druhy luňáků. „Řada z těch druhů se sice vyskytuje i jinde v Česku, ale v nesrovnatelně menších populačních hustotách, zatímco v rezervaci je jich opravdu spousta. V tom jsou Milovice unikátní,“ doplnil David Storch.

Díky pastvě velkých kopytníků výrazně vzrostly počty nejvzácnějšího druhu motýla, který se v bývalém vojenském prostoru vyskytuje, modráska hořcového Rebelova. „V roce 2016 jsme zachytili pouhých pět jedinců na čtyřech mapovaných lokalitách a druh v těchto místech balancoval na hraně přežití. Letos to již bylo devadesát pozorovaných jedinců na čtrnácti lokalitách. Jde tedy o nárůst o úctyhodných 1 700 procent,“ uvedl entomolog David Ričl. Pastva velkých kopytníků podle jeho slov potlačila agresivní druhy trav a umožnila rozšíření hořců křížatých, na které samice modrásků hořcových kladou vajíčka. Díky tomu se výrazně zvýšily i počty těchto kriticky ohrožených motýlů.

Rostly ale také počty dalších motýlích druhů. „Příkladem je modrásek vikvicový, který se u Milovic vyskytuje v tisícových počtech. Také tento druh jinde v Česku ubývá, ale v Milovicích je jako na jednom z mála míst u nás stále můžeme vidět ve velkém množství,“ zmínil David Ričl. V monitorovaném prostoru vzrostly počty modrásků vikvicových z 55 jedinců v roce 2016 na 493 jedinců v roce 2021. Celkem se počty všech druhů sledovaných motýlů od zahájení pastvy velkých kopytníků zvýšily o 172 procent.

Vědci oceňují, že pozitivní přeměna proběhla díky velkým kopytníkům na rozsáhlých plochách o rozloze desítek a stovek hektarů. „Díky aktivitě velkých kopytníků zde vznikla na desítkách hektarů unikátní mozaika druhově bohatých trávníků. Pastva velkých býložravců se tak ukazuje jako velice efektivní nástroj pro ochranu, obnovu a péči o přírodně cenné luční biotopy. Projekt pastvy velkých býložravců představuje jeden z vůbec nejúspěšnějších počínů v oblasti velkoplošného managementu nelesní krajiny v Česku,“ upozornil botanik Štěpán Janeček z přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

Také další vědci oceňují pozitivní přeměnu lokality, k níž díky velkým kopytníkům došlo. „Ukazuje se, že pastva velkých býložravců má jednoznačně pozitivní vliv na stav místního ekosystému. Před rokem 2015 zde byl druhově chudý hustý porost vysokých trav, které vytláčily většinu kvetoucích bylin. Zavedení pastvy tento biologicky nežádoucí stav rychle změnilo a dnes jsou zde na obrovských plochách květnaté travní porosty s roztroušenými keři. Unikátní je zde i obrovská rozloha souvislých extenzivních křovinatých pastvin, jakou dnes v teplých nížinách Česka asi nikde jinde nenajdeme,“ zdůraznil botanik Milan Chytrý z Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně.

Významná část milovických pastvin patří do majetku Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky. „Všichni víme, že řada rostlin a živočichů, kteří mají v naší krajině domov, potřebuje šetrné hospodaření. Extenzivní pastva je cesta, jak tady některé vzácné druhy udržet. Právě proto působí na těch nejčernějších místech s finanční podporou státu, konkrétně Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, mnoho hospodářů, mimo jiné i Česká krajina. Chceme do krajiny její bývalou rozmanitost vrátit,“ konstatoval František Pelc, ředitel Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky.

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR spolupracovala s ochrannou společností Česká krajina a dalšími ochrannými institucemi či vlastníky půdy také na vzniku dalších rezervací velkých kopytníků v Česku, například Na Plachtě v Hradci Králové, Barochu na Pardubicku nebo Meandru Lužnice na Třeboňsku.

Z Operačního programu Životní prostředí je podporováno zvýšení biodiverzity extenzivní pastvou, koně jsou managementovým nástrojem pro extenzivní pastvu. ●

▶ V Brně se staví **dotřídovací automatická linka**

V prosinci začalo Brno stavět zcela novou dotřídovací linku na separovaný plast a papír. **Budou ji obsluhovat stroje – na rozdíl od všech ostatních linek v Česku, dosud založených na ručním třídění.**

Dotřídovací linka s automatickým provozem by mohla zahájit provoz již začátkem roku 2023. Na základní kámen investice za 330 milionů korun poklepali první náměstek primátorky Petr Hladík a Filip Leder, předseda představenstva svozové a odpadové společnosti SAKO Brno, v jejímž areálu bude moderní linka stát.

„Přestože v některých evropských zemích takové linky fungují již delší dobu, v Česku jde zatím o naprosto unikátní projekt s přesahem výrazně za hranice

naší metropolitní oblasti. Zvýšená kapacita strojové linky poslouží celému kraji a zvýší procentuální úspěšnost vytrídění. Probíhající investici vidím jako jeden ze strategických projektů, který nám pomůže maximalizovat efekt recyklace a nakládání s odpady postaví na kvalitativně vyšší úroveň. Do cirkulární ekonomiky se dostane mnohem více znovu využitelných komodit. Očekáváme, že nová linka ročně roztrídí 7 000 tun plastu a 8 000 tun papíru,“ říká Petr Hladík, náměstek primátorky města Brna.

Stávající dotřídovací linka loni zpracovala 4 000 tun plastu a 6 500 tun papíru a je tak na hraně kapacity. Objem separovaného odpadu však každým rokem roste a zpracovatelská kapacita staré linky by již brzy nestačila reagovat na jeho další zvyšování. „Množství plastu se každých pět let zdvojnásobuje. Před deseti lety SAKO Brno svezlo z ulic Brna 994 tun plastu, loni již necelé 4 000. V některých lokalitách již pomalu nestačí ani každodenní sběr,“ říká Filip Leder, předseda představenstva SAKO Brno. „Veřejnost si to moc neuvědomuje, ale dotřídování odpadu dosud probíhá ručně. Je to náročné, nedostatečně efektivní a někdy i chybové. Dotřídovací linka s automatickým provo-

zem zvládne vytrídít mnohem širší spektrum plastů v takové kvalitě i kvantitě, na niž lidský faktor prostě nemůže dosáhnout.“

Technologie nové linky zvládne vytrídít až 4,5 tuny odpadu za hodinu. Automatická linka rozpozná plasty podle tvaru, složení, a dokonce i barev a rychle a účinně je roztrídí.

V lince bude zabudována také soustava bubnových, optických a balistických strojů pro separaci železných a neželezných kovů, umožňující například sběr plechovek, víček či konzerv. Výkonný lis s kapacitou 6 tun za hodinu slisuje roztríděný plast a papír do balíků určených k dalšímu zpracování. Součástí linky bude i drtič polystyrenu. Stavba automatické dotřídovací linky potrvá přibližně jeden rok. „Letos jsme získali stavební povolení, vysoutěžili zhotovitele a vybrali dodavatele technologie. Nyní začínáme stavět. Předpokládám, že v únoru roku 2023 zahájíme zkušební provoz a poté přikročíme ke kolaudaci,“ dodává Filip Leder. Projekt je spolufinancován v rámci Operačního programu Životní prostředí. ●

▶ Správa KRNAP vydala **interiérové turistické mapy**

Nejnovější mapa na trhu by měla sloužit návštěvníkům horských bud, hotelů a informačních center.

Turisté jistě pamatují, že podobné nástěnné mapy dříve mívala ve svém interiéru kdekterá bouda. Správa KRNAP na tuto tradici současnou edicí turistických map navazuje. „S vydavatelem turistických map jsme zajistili aktualizaci mapového podkladu, zanesli do něj poslední změny v podobě nových klidových území a nyní tuto mapu přinášíme našim partnerům, samosprávám, školám a dalším krkonošským institucím,“ říká ředitel Správy KRNAP Robin Böhnisch.

Mapa má velikost 100 × 140 cm, je na laminovaném kartonu, odolném proti špíně a otěru. K dispozici je 500 kusů těchto map. Na jaře rozšíří krkonošskou turistickou infrastrukturu ještě dalších 33 venkovních stojanů s těmito mapami, které budou sloužit návštěvníkům Krkonoš na významných křižovatkách. Zájemci o interiérové, papírové mapy se mohou domluvit na osobním převzetí ve Vrchlabí na Správě KRNAP s garantem projektu Michalem Skalkou.

Vydání turistických map je součástí projektu financovaného z Operačního programu Životní prostředí. ●

▶ Orlová **chrání stromy** před jmelím

V Orlové chtějí zachránit stromy, které napadá jmelí. **Využijí na to peníze z Operačního programu Životní prostředí.**

Jmelí neodmyslitelně patří k vánočním svátkům, ale pro stromy je to parazit. Tato invazivní rostlina se napojuje na cévní systém stromů a odebírá jim vodu a živiny. Mnohé stromy následně usychají a ohrožují lidi.

Město nechalo v lokalitě staré Orlové zmapovat všechny stromy, na nichž jmelí parazituje, a rozhodlo se provést jejich rozsáhlé ošetření. „Odborná firma posoudila stav dřevin v Zámeckém parku a bohužel dospěla k závěru, že s ohledem na rozsah napadení některých dřevin touto poloparazitickou rostlinou bude muset být 42 stromů vykáceno. Kácení bude prováděno co nejšetrnějším způsobem s ohledem na okolní zdravé stromy i jejich kořenový systém,“ vysvětluje místostarostka Naděžda Kubalová.

„Dalším faktorem negativního působení jmelí je zatížení jednotlivých větví trsy, které následně způsobují jejich zlom. Z tohoto důvodu je nutno dřeviny ošetřit a jmelí eliminovat. Některé dřeviny, kde není zasažení tímto poloparazitem až tak velké, budou ošetřeny ořezem. Dřeviny, kde jmelí zasahuje s velkým rozsahem do celé koruny, případně by ořez vzhledem ke své velikosti vedl k poškození stromu, je však nutno pokácet,“ upřesňuje Kateřina Stachurová z úseku ochrany přírody a krajiny orlovské radnice.

V praxi to znamená, že většina těchto stromů bude kácena postupně z mobilních plošin. „Součástí samotného projektu sice nebyla úhrada nákladů na náhradní výsadbu stromů, nicméně město po konzultacích s odbornými firmami bude řešit dosazování vhodných druhů dřevin,“ doplňuje orlovská místostarostka.

Odborná firma posuzovala i zdravotní stav stromů v lokalitě místního hřbitova. I tady jsou stromy napadeny již zmíněným poloparazitem a je nezbytné je ošetřit a ty nebezpečné vykácet. V tomto případě půjde o čtyři stromy.

„Vhodně zvoleným řezem či kácením stromů dojde k jejich ozdravení a stabilizaci. Odstraněním jmelí bílého pravého se eliminuje další rozšiřování tohoto poloparazita na okolní stromy a současně dojde k prodloužení životnosti stromů. V konečném důsledku očekáváme zvýšení ekologické hodnoty krajiny a zvýšení biodiverzity v lokalitě staré Orlové,“ podotýká místostarostka Naděžda Kubalová.

Práce lze provádět pouze v době vegetačního klidu, tudíž byly zahájeny v polovině prosince a měly by být dokončeny nejpozději do března. Celkové náklady představují částku ve výši 2,3 milionu korun. Město na tento projekt získalo dotaci z Operačního programu Životní prostředí ve výši 2 milionů korun. Odstraňování jmelí se provádí především za účelem zamezení jeho šíření na okolní zdravé stromy. Upřednostňuje se citlivější přístup, čímž se taky prodlouží životnost stromu, pokud je poškozen rozsáhlé, strom se pokácí a tím se eliminuje možnost dalšího šíření jmelí. ●

▶ DO ROKU 2040 ROZTOČÍ EKONOMIKU CIRKULÁRNÍ ČESKO

Česká republika by měla být připravena snáze čelit environmentálním krizím včetně změny klimatu a úbytku biodiverzity, které mohou ohrožovat i zaměstnanost, zdraví lidí a jejich sociální zajištění.

Foto: archiv SFŽP ČR

Ministerstvo životního prostředí proto vypracovalo Strategický rámec cirkulární ekonomiky České republiky 2040 (Cirkulární Česko 2040), který schválila vláda. Cílem jednotlivých doporučení a opatření je změnit nastavení produkce tak, aby se zdroje vracely zpět a tím se minimalizovaly dopady na životní prostředí. Cirkulární Česko 2040 by mělo posílit konkurenceschopnost a technologickou vyspělost hospodářství, zvýšit bezpečnost dodávek surovin a odolnost vůči různým vnějším šokům, rozvíjet celkově udržitelný společenský systém, ale také vytvořit nová pracovní místa.

„Česká republika má svou první komplexní strategii pro cirkulární ekonomiku, což je bez nadsázky jediný smysluplný směr pro budoucnost nejen odpadového hospodářství. Strategický rámec se soustředí zejména na výrobky – fáze jejich návrhu, výroby, spotřeby a ukončení životnosti – a také na horizontální opatření, která se dotýkají životního cyklu výrobku. Jde především o oblast výzkumu, inovací a digitalizace, ale také vzdělávání a znalosti stejně jako používání nástrojů hospodářské politiky. S přijatou cirkulární strategií to nekončí, následně bude MŽP připravovat její akční plány pro jednotlivá období. První z nich bude na období 2022–2027. Oběhové hospodářství budeme samozřejmě významně podporovat prostřednictvím našich dotačních programů, finance poplynou zejména z Národního plánu obnovy a nového OPŽP,“ zdůrazňuje ředitel odboru odpadů MŽP Jan Maršák.

Priority a opatření

Cirkulární Česko 2040 reflektuje nezbytnost prosazení principů oběhového hospodářství v Česku a řadí oběhové hospodářství mezi její priority. Zaměřuje se na deset oblastí: Produkty a design, Spotřeba a spotřebitelé, Odpadové hospodářství, Průmysl, suroviny, stavebnictví, energetika, Bioekonomika a potraviny, Cirkulární města a infrastruktura, Voda, Výzkum, vývoj a inovace, Vzdělávání a znalosti a Ekonomické nástroje. V nich pak stanovuje cíle, zásady a opatření. Cirkulární Česko si klade za cíl udržet hodnotu výrobků, materiálů a zdrojů tak dlouho v ekonomickém cyklu, jak je to jen možné, a vrátit je do výrobního cyklu na konci jejich používání, přičemž se minimalizuje tvorba odpadu.

Snahou strategie je především omezovat samotný vznik odpadů, zkvalitňovat odpadové hospodářství důrazem na recyklaci (podporu recyklačních technologií) a opětovně použití, a to zlepšením zejména v oblasti bioodpadu, textilního, stavebního a potravinového odpadu, obalů a dosloužilé elektroniky. Pro průmysl, stavebnictví a energetiku je prioritou využívat druhotné suroviny.

Stát ve veřejných zakázkách podpoří ty podniky, které používají výrobky s obsahem druhotných surovin a recyklátů. V oblasti produktu a designu by firmy měly zavádět v maximální možné míře nové vý-

robní metody využívající nejmodernější technologie k cirkulárnímu cyklu produktů jako např. využívání druhotných recyklovacích materiálů a předcházení vzniku odpadu při výrobě. U bioekonomiky a potravin půjde o snížení množství potravinových obalů a zefektivnění práce s bioodpadem, např. kompostováním biologicky rozložitelných odpadů. V oblasti spotřeby by měly být výrobky opětovně využívány a dostávat tak „druhý“ život.

Omezit by se mělo využívání jednorázových výrobků. Největší změna čeká v oblasti chování výrobců a zákazníků, aby se více využívaly v minulosti použité materiály či výrobky a zákazník informovaně volil, jak s nimi naloží, až doslouží. Cirkulárním městům a jejich infrastruktuře pomohou moderní technologie a maximální využívání druhotných surovin. U ochrany vody klade Cirkulární Česko důraz na maximální možnou úsporu vody zejména její maximální recyklací udržitelným hospodařením a zadržováním vody v krajině. Stát bude mimo jiné podporovat projekty znovuuzítí a recyklace odpadní vody v průmyslu či výzkum nových technologií pro nakládání s odpadními vodami. Věda a výzkum bude i finančně motivovat projekty zabývající se cirkulární ekonomikou jako např. zřízení specializovaného inovačního fondu pro oběhové hospodářství, který by nabízel granty, nebo zavedení inovačních voucherů pro technologie zaměřené na oběhové hospodářství. Vzdělávání v oblasti cirkulární ekonomiky poběží na všech úrovních, od těch nejnižších stupňů.

Finanční podpora

Cirkulární Česko 2040 a část investic s ním spojených je přímo součástí Národního plánu obnovy (NPO), z něj bude podpořeno

Foto: archiv SFŽP ČR

Zaváděním stanovených opatření Cirkulární Česko dlouhodobě sleduje:

- zlepšení odpadového hospodářství včetně pozitivních vlivů na dosažení národních cílů v oblasti klimatu a jiných cílů v oblasti životního prostředí
- zlepšení bezpečnosti dodávek materiálu a snížení závislosti na materiálových zdrojích dovážených ze zemí mimo EU
- zvýšení konkurenceschopnosti podniků
- snížení spotřeby fosilních paliv

celkovou částkou ve výši cca 2,4 miliardy korun. Dotace půjdou na budování recyklační infrastruktury v oblasti nakládání s biologicky rozložitelnými odpady, například na zapravování kompostu vyprodukovaného ze zařízení na zpracování bioodpadů do zemědělské půdy. Investice přispějí k přechodu na cirkulární hospodářství, vedoucí směrem ke klimatické neutralitě a dlouhodobé konkurenceschopnosti. Kromě toho bude z NPO dotováno budování odpadové energetické infrastruktury pro nakládání s vybranými druhy odpadů. Investice poplynou na podporu energetického zpracování nerecyklovatelných nebezpečných zdravotnických a infekčních odpadů. Částka až 7,1 miliardy korun bude v následujících šesti letech připravena v OPŽP 2021–2027 pro podporu komplexních či kombinovaných „odpadových“ projektů. Efektivnější nakládání s odpady a předcházení jejich vzniku umožní společná výstavba sběrných dvorů a re-use center pro opětovné použití výrobků, pokračující podpora kompostérů pro předcházení vzniku biologicky rozložitelných komunálních odpadů, ale i budování moderní sítě potravinových bank, podpora opakovaně využitelných obalů a nádobí a důraz na zelené veřejné zakázky. Velká pozornost OPŽP se zaměří na pečlivé zvýšení efektivity třídění složek odpadu k následnému využití.

Monitoring

Monitorovací zprávu o naplňování strategií Cirkulárního Česka připraví MŽP každé tři roky, každých šest let pak dojde k vyhodnocení akčních plánů. První takové vyhodnocení je plánováno na rok 2028. Konečná zpráva o naplnění strategie jako celku bude představena v roce 2041. Na tvorbě Strategického rámce se kromě Ministerstva životního prostředí rovněž podílela řada ministerstev, státních i nestátních subjektů prostřednictvím široké pracovní skupiny. Příprava strategického rámce byla financována z Programu na podporu strukturálních reforem Evropské unie (SRSP), v jehož rámci byla do jeho přípravy významně zapojena Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD). S Cirkulárním Českem 2040 se během roku 2021 seznámila a mohla jej připomínkovat i široká veřejnost. ●

Rybí přechod na jezu v Hranicích je hotový, Bečva je průchodnější

Povodí Moravy dokončilo rekonstrukci jezu v Hranicích. Společně s rekonstrukcí jezu proběhla také výstavba rybího přechodu. Ihned po dokončení prací a převzetí díla se začal jez napouštět.

Práce na rekonstrukci jezu v Hranicích byly v závěru loňského roku dokončeny. Jez je osazen novými technologiemi, v současnosti jsou již všechny hlavní stavební práce hotové. „V průběhu prosince proběhly dokončovací práce na technologiích i elektroinstalacích a podkladních vrstvách obslužných komunikací, byla dokončena rekonstrukce funkčních částí jezu a předání díla. Na konci loňského roku jsme ukončili srážku a jez začali napouštět. Díky zvýšeným průtokům je jezová zdrž v současnosti napuštěná,“ popisuje generální ředitel Povodí Moravy Václav Gargulák.

Stavební práce spočívaly především v rozšíření jezu o jedno jezové pole a rozšíření koryta nad i pod jezem. Současně s tím vznikl na levém břehu téměř 150 metrů dlouhý rybí přechod. Rekonstrukce tak vedla k dílčímu zlepšení protipovodňové ochrany podél koryta Bečvy v Hranicích ještě před výstavbou vodního díla Skalička, které tvoří klíčový prvek při ochraně Pobečví před povodněmi, a dokončením protipovodňových zdí na ulici Kropáčova v Hranicích.

Při rekonstrukci jezu došlo nejdříve k demolici levobřežních zdí, přestavbě levobřežního pilíře na říční a výstavbě nového, třetího jezového pole, včetně nového levobřežního pilíře, levobřežních zdí, přeplavné plochy, vývaru a přemostění. Úměrně k rozšíření jezu došlo k rozšíření koryta řeky v nadjezí i podjezí.

Rekonstrukce jezu výrazně zlepšila migraci vodních živočichů. Současně s rozšířením jezu o jedno jezové pole totiž vznikl na levém břehu rybí přechod, který je dlouhý 147,9 metru a ve dně široký 3 metry. Při těchto parametrech konstrukce umožní migraci velmi širokému spektru vodních živočichů v řece Bečvě. Celkové investiční náklady akce dosáhly 236 milionů korun. Financování akce proběhlo také z dotace z Operačního programu Životní prostředí. ●

V přírodní rezervaci objevili nečekané druhy netopýrů

Překvapivých osm druhů netopýrů, včetně vzácného netopýra stromového, bylo objeveno v přírodní rezervaci Diana během celorepublikového mapování vybraných druhů rostlin a živočichů.

Přírodní rezervace Diana se rozkládá na necelých 21 hektarech rozvolněných květnatých bučin, ve kterých roste řada věkovitých mohutných stromů, jejichž stáří se blíží třem stoletím. „Rezervace je pro netopýry velmi atraktivní, obzvláště ve srovnání s okolními hospodářskými lesy,“ hodnotí Petra Hurtová, která inventarizační průzkum prováděla.

Nejčastějším úlovkem v sítích a zároveň nejaktivnějším zpěvákem v detektoru se ukázal netopýr hvízdavý, který je patrně nejběžnějším druhem netopýra v Česku. V nemalých počtech byl na území zjištěn

netopýr vodní a netopýr černý. Do sítě se chytlo i po jednom exempláři netopýra řasnatého a netopýra Brandtova. Zároveň se podařilo zaznamenat zatím nejsevernější výskyt netopýra stromového uvnitř CHKO Český les. Ten je považován za nehojný druh s vazbou na dutiny starých stromů a takových roste v rezervaci víc než dostatek.

Výzkum ukázal, jak důležitá je ultrazvuková detekce netopýřích hlasů. Bez ní by Petře Hurtové unikla přítomnost těch druhů, které se do sítí chytají velmi neochotně, jako například netopýři nejmenší a alkathoe. Nositelem projektu monitoringu vybraných druhů rostlin a živočichů je AOPK ČR, zdrojem financí Operačního programu Životní prostředí. ●

► Sýček obecný je na tom bledě, počet těchto ptáků se stále snižuje. **Pomoci mu má záchranný program, jehož část je financována z Norských fondů.**

ZACHRAŇME SÝČKA, JINAK BRZY VYHYNE

Foto: Martin Šálek, ČSO

SPOLUPRÁCE S FARMÁŘI a vlastníky nemovitostí, kde sýčci hnízdí, je základním prvkem dlouhodobé a efektivní ochrany těchto ohrožených sov.

Norway
grants

#czenvironment

LIDSKÝ SOUPUTNÍK

Sýček obecný, neodmyslitelný průvodce řecké bohyně Pallas Athény, je součástí lidské historie a kultury od nepaměti. Avšak úzké sepětí s lidskou kulturou či hospodařením může být pro každý živočišný druh velmi osídlné. Zatímco starověcí Řekové sýčka uctívali, staří Egypťané či Slované považovali sýčky za ptáky zlověstné a nečisté. Na jedné straně – či spíše v zemi oliv a boha Dia – byl sýček symbolem moudrosti a vzdělanosti, na straně druhé, o pár set kilometrů dále, lidé přisoudili sýčkům zcela opačnou roli. Tato drobná sovička se stala poslem špatných zpráv, neštěstí, či dokonce smrti.

Ve své době proháněli sýčci v každé vesnici vrabce, voláním „půjd“ si obhajovali svá teritoria, z hlatatých vrb a sadů sledovali rodící se Československo a jejich mláďata dostávala z vsudypřítomných pastvin kobylky, cvrčky a žížaly, co jejich hrdlo ráčilo. Početnost sýčků se tehdy na území dnešního Česka pohybovala v řádech tisíců jedinců a tento druh byl naší nejpočetnější sovou.

Sýček obecný patří mezi nejohroženější druhy ptáků v Česku. Ještě na začátku minulého století byla tato drobná sovička široce rozšířeným druhem, a dokonce nejběžnější sovou s velikostí populace čítající několik tisíc až desítek tisíc párů. „Především během posledních 60 let byl ale zaznamenán výrazný populační pokles sýčka. Jen v rozmezí let 1985–2003 populace poklesla o 59% a tento trend se nezastavil ani v následujících letech. V současné době se jeho celková populace na území Česka odhaduje na méně než 100 párů,“ vysvětluje Martin Šálek z Ústa-

vu biologie obratlovců Akademie věd ČR a spoluautor záchranného programu.

Dodává, že hlavním důvodem dramatického úbytku sýčka obecného je intenzifikace zemědělského hospodaření a s ní úzce spojené změny ve struktuře krajiny. V zemědělské krajině s velkými a intenzivně obhospodařovanými lány, kde je i nedostatek různých extenzivně obhospodařovaných lučních porostů a pastvin či krajinných prvků, jako jsou polní meze, větrolamy, travnaté pásy či biopásy, sýček nenajde dostatek

hnízdnic ani loveckých stanovišť. U malých a izolovaných populací pak mohou být pro sýčky kritické i další faktory jako na sních bohaté zimy, nedostatečná nabídka bezpečných míst pro hnízdění, vysoká míra predace, kontaminace prostředí biocidy či úmrtí sov v různých technických pastech, kterými jsou komíny, roury či vodní nádrže.

Cílem projektu Zachraňme sýčka je komplexní realizace opatření pro záchranu sýčka, která by měla zajistit příznivé podmínky pro zachování a rozvoj populace sýčků

Foto: Jiří Hornek

Foto: Jiří Hornek

Foto: Jiří Hornek

Foto: Jiří Hornek

v Česku. Největší význam mají nyní cílená opatření, která jsou soustředěna do oblastí s výskytem tohoto druhu. „Proto se v prvním kroku zaměříme na každoroční detailní mapování rozšíření sýčků v celém Česku, kam pak budeme směřovat naši aplikovanou ochranu. Zejména se zaměříme na podporu bezpečného hnízdění, ve spolupráci se zemědělci na zajištění vhodného hospodaření v okolí hnízdišť sýčků a v neposlední řadě na zabezpečení všech technických pastí, kde nyní zbytečně hynie až třetina populace sýčků,“ vyjmenovává Martin Šálek.

Ve spolupráci se správci silničních komunikací je potřeba upravit načasování sečení okrajů silnic, aby se minimalizovalo riziko kolize sýčků s dopravními vozidly. „Velice důležitým cílem našeho projektu je i osvětová činnost a komunikace mezi jednotlivými subjekty participujícími na záchraně sýčků, protože jen dobrou spoluprací mezi všemi partnery můžeme docílit efektivní ochrany zranitelné populace sýčků. Dopad a efektivita jednotlivých opatření budou průběžně monitorovány a následně budou opatření upravována tak, aby bylo dosaženo maximálního ochrannářského efektu,“ uzavírá Martin Šálek. ●

Foto: Jiří Hornek

Ve středočeských Strančicích se rozhodli vysadit skoro šedesát stromů. **Akci pojali komunitně, jako velký sázecí happening.**

VE STRANČICÍCH ADOPTOVALI STROMY A SPOLEČNĚ JE VYSÁZELI

Samotné akci předcházela „adopce“ stromů, každý si tedy mohl vybrat dopředu svůj strom, který si pak měl na společné akci dát do země. „Když se zrodil nápad adopce stromů, měli jsme trochu obavy, jestli se skutečně najde 59 dobrovolníků, kteří všichni v jeden den přijdou, přinesou si nářadí a budou ochotni zasadit svůj strom podle připraveného vzoru. Měli jsme velkou radost, když necelé dva týdny po vyhlášení akce měly všechny stromy své budoucí opatrovníky,“ popsala začátek celé akce strančická radní Olga Kudrnová.

Všichni adoptivní rodiče stromů dorazili i v samotný den sázení, a to v doprovodu přátel a rodin. „Na místě se nás tak sešlo přibližně dvě stě. Nějaký ten strom jsme už asi zasadili všichni, ale jen málokdo měl zkušenost se sázením podle odborného návodu, s kůly, příčnickami, tabletami s hnojivem, substrátem, nátěrem, chráničkou proti okusu. Nově nabytá dovednost se bude hodit při dalším sázení,“ zhodnotila akci Olga Kudrnová.

Celkem do země putovalo 59 stromů, z toho 14 hlohů jednosemenných, 9 švestek, 9 jeřábů, 15 bříz bělokorych, 5 třešní ptačích, 7 lip včetně obecní lípy. Nové švestky navazují na vzrostlou švestkovou alej vysázenou v roce 2011 v rámci celorepublikové akce – pokusu o rekord v hromadném sázení stromů. „Hlohy patří mezi stromy s léčivými účinky, sbírají se listy, květy i plody. Strom mají v oblibě i ptáci, navíc má krásné podzimní zbarvení listů. Jeřáb patří mezi nejoblíbenější stromy pro ptactvo, stejně jako u hlohu mají rádi jeho plody a využívají ho k hnězdění. Jeřáby zde vysazené jsou kultivary se sladkými jedlými plody. Bylo

Celkem do země putovalo 59 stromů, z toho 14 hlohů jednosemenných, 9 švestek, 9 jeřábů, 15 bříz bělokorych, 5 třešní ptačích, 7 lip včetně obecní lípy.

vysazeno také několik třešní a bříz, které rozšíří druhovou pestrost tohoto místa. Je příjemné vidět, jak se místo dříve využívané k černým skládkám s invazivní křídlatkou pomalu mění v příjemné trojmezí jako stvořené pro procházky, sportování i sousedské setkávání,“ popsala Hana Jarošová z komise pro dopravu a životní prostředí.

Sázecí akce byla podpořena z Národního programu Životní prostředí. Strančice už dotační výzvu na stromy využily při zvelebování ulice Rudé armády a dětského hřiště. V rámci vlastního programu Zelené Strančice a za podpory z NPŽP chtějí v sázení stromů pokračovat. „V letošním roce plánujeme další dvě výsadbové akce okolo nově budované stezky od všechromského hřbitova do Strančice v délce asi 800 metrů a výsadbu slivoní jako pokračování už započaté švestkové aleje od skateparku do Všechrom,“ uzavřela radní Olga Kudrnová. ●

O OBCI

Obec se nachází v okrese Praha-východ asi 26 kilometrů jihovýchodně od centra Prahy a 6 kilometrů jižně od města Říčany. První historická zmínka o Strančicích je datována do roku 1404. Obec přecházela mezi různými majiteli. Zásadní význam pro rozvoj Strančic měla stavba železnice, která byla uvedena do provozu roku 1871. O několik let později byla postavena nová nádražní budova a vlečka do pivovaru ve Velkých Popovicích. Během druhé světové války byli Židé ze Strančic posláni do koncentračních táborů. V průběhu okupace vznikly ve Strančicích odbojové skupiny a někteří strančičtí občané byli vězněni a popraveni. V květnové revoluci proběhly ve Strančicích a v okolí velké boje, při kterých padlo asi třicet osob včetně partyzánů a vlasovců.

Zdroj: www.strancice.cz

ECHO

Nový ovocný sad roste ve Volyni

V novém ovocném sadu v lokalitě Nad Skalkou ve Volyni roste 36 nových ovocných stromů (13 třešní, 7 švestek, 3 jabloně, 4 broskvoně, 5 merunek a 4 ořešáky). Na jaře bude v sadu založen nový trávník s květnatou luční směsí a budou instalovány zavlažovací vaky pro zajištění dostatečné zálivky. Akci realizovalo město Volyně svépomocí a s využitím práce dobrovolníků. Ruče k dílu přiložili i zaměstnanci města. Dobrovolní hasiči z Volyně vysazené stromy dostatečně zalili vodou z cisterny. Volyně získala na výsadbu dotaci z Národního programu Životní prostředí. Po zapojení stromů a trávníku plánuje do nového sadu instalovat hnízdicí budky pro ptáky, broukoviště nebo hmyzí domky, plazníky a ježkovníky pro podporu biodiverzity.

Brno spolupracuje na zpřirodění potoka na Svitavsku, chce tím pomoci vodnímu zdroji Březová

Plánovaná revitalizace koryta Banínského potoka na Svitavsku v Pardubickém kraji má bezprostřední dopady i pro město Brno. Potok se totiž nachází nedaleko prameniště Březová, které zásobuje Brno pitnou vodou. Banínský potok je drobný vodní tok ve správě Povodí Moravy, jehož koryto je kolem obce Banín vybetonováno, což by se ale mělo během dvou let změnit. Pozemky v části upraveného koryta jsou ve vlastnictví města Brna, které bude spolupracovat s Institutem environmentálních výzkumů a aplikací z Pardubického kraje. Revitalizace potoka může být realizována díky podpoře z Norských fondů, kterou Institut získal.

Osvětový projekt přiblíží život lososů

Spolek Nemeleme z Rapotína se v nadcházejícím roce a půl bude věnovat osvětovému projektu s názvem Losos a lososovité ryby v našich řekách – od historie po současnost. Tento projekt byl vybrán k podpoře z výzvy Reine, financované z Norských fondů. Cílem je zvýšit povědomí odborné i široké veřejnosti o problematice lososovitých ryb v Česku. V rámci projektu vznikne obrazový materiál ve spolupráci s týmem České televize. Spolek bude také úzce spolupracovat s Českým rybářským svazem a norským partnerem.

JAK SE CHRÁNÍ ŠUMAVSKÉ PAMÁTNÉ STROMY

Živé i odumřelé, velké i malé, úsporné i rozložité – takové jsou šumavské dřeviny. Rostou ve společenstvích na půdách lesních i nelesních, osamoceně v krajině, na stavbách, na prastarých snosech nebo zavěšeny v trhlínách nad propastmi. Některé vyrostly samy, jiné někdo vysadil.

Foto: Radek Plíhal

1

Podle Pavla Hubeného, ředitele Správy Národního parku Šumava, je proto ochrana šumavské přírody vlastně z velké části o ochraně dřevin. „Dřeviny jsou i naším světem – lesy, sady, stromořadí, které milujeme a potřebujeme k životu, abychom dýchali vzduch ovoněný jejich přítomností, abychom sbírali jejich plody nebo si odpočínali v jejich stínu,“ říká. A tak z vimperské kanceláře Chráněné krajinné oblasti Šumava vzešel nápad na projekt Stabilizace památných stromů v CHKO Šumava, který byl po vyřízení nezbytných formalit realizován z dotace OPŽP.

Šumava patří k nejrozsáhlejší a nejdéle chráněným územím České republiky. V roce 1963, kdy byla vyhlášena Chráněná krajinná oblast Šumava, se svou rozlohou 163 000 hektarů stala největší chráněnou oblastí v Československu a jednou z největších v Evropě. Ke vzniku takto rozsáhlého chráněného území přispělo zejména množství přírodně cenných lokalit a poměrně nízká hustota osídlení, částečně způsobená

příhraniční polohou u západní hranice republiky. Celou třetinu plochy CHKO totiž tvořilo vylidněné nepřístupné pohraniční pásmo, další oblasti byly zase nepřístupné kvůli vojenským cvičkovým prostorům. Proto je unikátnost šumavské přírody založena především na rozloze chráněného území, které bylo po dlouhá léta relativně málo ovlivňováno lidskou činností.

V roce 1991 byl na přírodně nejhodnotnější části území CHKO zřízen Národní park Šumava, takže rozloha CHKO Šumava aktuálně činí 99 480 hektarů. Převážnou část tohoto území pokrývají lesy, které obsahují jak fragmenty původních přírodních lesů, tak lesy první či druhé generace po pralese, lesy vysázené a udržované jako kultury, lesy spontánně vzniklé na opuštěných zemědělských půdách.

Najdeme zde i bývalé pastevní lesy či lesíky historické venkovské krajiny CHKO a právě na těchto lokalitách se často vyskytují vyhlášené památné stromy. Na celém území chráněné oblasti jich roste 832. Z toho je 70 stromů

vyhlášeno jako solitérně rostoucích, 22 skupin a 6 stromořadí. Jejich ochrana je v CHKO uplatňována dlouhodobě, Správa CHKO je pravidelně sleduje a navrhuje potřebnou péči.

Stromy potřebovaly komplexní péči

„V souvislosti s tím, že je na území CHKO Šumava vyhlášeno velké množství památných stromů, se zabýváme poměrně náročnou agendou spojenou s jejich evidencí, kontrolou, posuzováním jejich stavu a následným ošetřováním,“ přibližuje Ondřej Šmíd, odborný garant šumavského projektu. Jedním ze zásadních principů při ošetřování nejen památných stromů je podle něj dlouhodobá a kontinuální péče. „Zároveň i finanční náročnost na jejich ošetřování je násobně vyšší, a to i vzhledem k tomu, že spousta památných stromů je ve veteránském věku,“ připomíná. Péče o takové stromy vyžaduje specifické přístupy při ošetřování a to je náročné časově i finančně.

„Primárně z těchto důvodů vznikla myšlenka na vytvoření komplexního projektu na ošetřování a management všech památných stromů rostoucích na území

Foto: Radek Plíhal

2

Foto: Radek Plíhal

3

PROJEKT V ČÍSLECH

Celkové způsobilé výdaje
7 906 617 Kč

Příspěvek EU
7 906 617 Kč

Foto: Radek Plíhal

4

1. ALEJ U BUKU
2. DUB NAD RYCHNŮVKEM
3. PALVÍNOVSKÁ LÍPA
4. SMÍŠENÁ ALEJ V HORNÍ VLTAVICI

CHKO Šumava. Takové ucelená péče o památné stromy tady chyběla," popisuje Ondřej Šmíd, jak projekt vznikl. Pak už nic nebránilo a tým ze Správy CHKO Šumava se pustil do práce.

Písemnou část vznikajícího projektu připravila Hana Urbanová. Za odbornou přípravu nesl odpovědnost Ondřej Šmíd a projektovým manažerem se stala Jana Sýsová. „Nesmíme zapomenout na technického pracovníka, který byl v rámci tohoto projektu přijat, Martina Kulta," zmiňuje Ondřej Šmíd. „Bez jeho péče a svědomité práce by se určitě dílo nepovedlo ve stávajícím rozsahu. Organizačně dohlížel a zajišťoval téměř veškeré práce, které s projektem souvisely. A za úspěchem projektu stojí rovněž arboristé, kteří s láskou ošetřovali naše památné stromy," dodává.

Podkladem pro přípravu projektu byla jednak databáze Ústředního seznamu ochrany přírody, kterou vede AOPK ČR a ve které jsou zaznamenány základní informace o všech vyhlášených památných stromech, jednak odborné podklady o jednotlivých stromech na pracovišti CHKO.

„Hlavním vstupním podkladem do projektu bylo však vypracování Posouzení památných stromů na území CHKO Šumava v roce 2016, které zpracovala firma Péče o krajinu," uvádí Ondřej Šmíd. „Příprava projektu trvala relativně dlouho. Řešili jsme, jakým způsobem uchopit celou problematiku památných stromů a jakým způsobem předem nacenit potřebné zásahy," dodává.

Projekt sestával ze tří dílčích fází

Aktiviny projektu byly rozděleny do tří dílčích fází, které měly zajistit komplexní péči o památné stromy v CHKO Šumava tak, aby bylo maximálně podpořeno jejich dlouhodobé zachování v krajině v dobrém zdravotním, bezpečnostním a estetickém stavu.

Základním cílem byl management a hodnocení památných stromů. Cílem takového hodnocení je získat komplexní popis stromu a stanoviště včetně zhodnocení jeho stavu. „Zjišťuje se především jeho biologický a mechanický stav," píše Martin Kult v knize Památné stromy CHKO Šumava, která byla v rámci projektu vydána. ▶

MRTVÉ DŘEVO JAKO BIOTOP

Zejména staré, mohutné a senescentní stromy mohou tvořit významná mikrostanoviště biologické rozmanitosti v lesích i ve volné krajině. Tyto stromy pak hostí řadu doprovodných organismů. Takovými místy bývají různé dutiny a dutinky, trhliny, pahýly, suché a spadlé větve, staré rány, různé vodní kapsy, uvolněná kůra na kmeni nebo místa infikovaná dřevokaznými houbami. V neposlední řadě je významným biotopem i samotné mrtvé dřevo. Poskytuje domov mnoha druhům živočichů, bakterií, hub, lišejníků a rostlin. Má veliký ekologický význam pro celé stanoviště. Odumřelá a tlející dřevní hmota ponechaná na daném místě podporuje nejen zachování biodiverzity a vyváženost biocenózy, ale i stabilitu lesa a jeho obnovu. Základně ovlivňuje tok látek, energie a cyklus živin v ekosystému. Odumřelé dřevo je vedle půdy nejbohatší nikou lesního ekosystému.

Součástí hodnocení je pak popsání rizik spojených s přítomností stromu na daném stanovišti a v neposlední řadě i odhad možných budoucích změn stavu stromu. Nástin budoucího vývoje pak přímo souvisí s návrhem opatření směřujících ke zlepšení podmínek pro jeho růst, popřípadě ke stabilizaci zjištěných defektů.

Jak se hodnotí strom

Jedním ze základních parametrů při hodnocení stavu stromů je určení jejich fyziologického stáří a porozumění postupu jejich stárnutí, odumírání a zmlazování. Podle toho je pak možné věkovitě, senescentní, stromy ošetřovat.

V přirozených podmínkách lze život stromu rozdělit do tří hlavních stadií: formativního stadia, stadia plné až pozdní zralosti a stadia veterána. Stárnutí je přirozený fyziologický vývoj dřevin. Jednotlivá životní stadia na sebe přirozeně navazují jako nepřetržitý proces životního cyklu stromu. Délka tohoto cyklu je ovlivněna genetickou informací jednotlivých druhů, vitalitou, stanovištěm a především vnějšími stresovými faktory, které na strom během jeho života působí.

Senescentní neboli věkovitý strom je takový, který dovršil růstovou fázi dospělosti, tedy růstové stadium od fáze plné zralosti až do pozdní senescence. Od fáze plné zralosti přestává být hlavní strategií stromu zabírání prostoru a začínají se na něm projevovat specifické projevy stárnutí, včetně tvorby různých typů mikrostanovišť vhodných pro osídlení doprovodnými organismy. Počátečním znakem stárnutí stromu je zastavení výškového a délkového přírůstu letorostů, ztráta vitality v periferních částech koruny, kdy se koruna začíná prosvětlovat. Zesiluje tvorba brachyblastů, čímž je pozměněna celá architektura koruny.

S přibývajícím věkem a stadiem stárnutí stromu dochází ke zvýšení podílu odumřelého a rozkládajícího se dřeva na kmeni a v koruně. To přispívá k atraktivitě stromu pro ostatní organismy. Strom v posledním období života může vykazovat dobrou fyziologickou vitalitu i navzdory rozsáhlé hnilobě. Stadium takzvaného veterána může v životě stromu trvat nejdéle. Poslední stadium života stromu přitom nemusí nutně vést k úplnému odumření jedince. Jednotlivé dostatečně životaschopné části rozpadajícího se původního stromu mohou přežít jeho rozpad a fungovat dál samostatně znovu, od mladších stadií fyziologického stáří.

„Právě řízené oddělení rozpadu stromů, zajištění řízené redukce koruny a maximální podpora biologické hodnoty jsou cíle, které si klademe při ošetřování starých senescentních stromů,“ uvádí Martin Kult. A právě arboristické ošetření přišlo na řadu ve druhé fázi projektu. „Neméně náročná byla třetí fáze projektu a tou byla prezentace a popularizace památných stromů v CHKO,“ dodává.

Jeden strom za druhým

V rámci realizace projektu byly všechny památné stromy rostoucí v CHKO geodeticky zaměřeny a každý strom byl označen jedinečným štítkem pro lepší identifikaci v terénu. První realizace pěstebních zásahů byla provedena na jaře v roce 2018.

„V prvních etapách prací byly přednostně ošetřovány stromy, které by svým potenciálním selháním mohly způsobit škodu na zdraví či majetku a jejichž stav vyžadoval některý ze stabilizačních zásahů, tedy provedení řezů s cílem redukovat velikost koruny a snížit riziko vývratu, zlomu kmene nebo rozpadu korun. Jednoduše řečeno, záměrem těchto řezů bylo ošetřit strom tak, aby představoval co nejmenší riziko pro své okolí, ale i pro sebe,“ popisuje Martin Kult.

„Během realizace projektu jsme měli to štěstí navštívit a poznat nejrůznější a nejzapadlejší kouty Šumavy, stát pod korunami mohutných, několik set let starých stromů, nahlédnout do jejich příběhů a pozorovat jejich reakce, zblízka je obdivovat,“ vypráví. V průběhu realizace projektu naráželi na to, jak do nastavených šablon projektu co nejlépe napasovat potřebná ošetření stromu. „Péče o stromy totiž nikdy není pouze jednorázovou záležitostí, zásahy je často potřebné rozdělit do delšího časového úseku a k jednotlivým stromům se i vícekrát pravidelně vracet,“ rozkrývá další vrstvy projektu. Ideální je totiž zajistit dlouhodobou kontinuitu a důslednost péče. Při navrhování pěstebních opatření, prováděných nejenom na památných dřevinách, je nutné ke každému stromu přistupovat zcela individuálně, konkrétní zásahy navrhovat se znalostí zásahů minulých a po vyhodnocení reakcí stromu na ně. Je také potřebné znát detailně stano-

5. JEZERNÍ JEDLE

6. ALEJ ZLATÁ STEZKA - VOLARY

7. ALEJ U BUKU

8. a 9. BUK NA ČERNÝCH LADECH

vištní podmínky stromu a vyhodnotit původ a charakter možných ohrožení a konfliktů jak v ekologickém, tak v sociálním kontextu.

„Samozřejmě že přírodě a v našem případě konkrétně památným stromům je úplně jedno, kdy končí zúčtovací rok, kdy je nutné zásahy ukončit i kdy je nutné dodat předávací protokoly či faktury. Někdy s námi stromy v tomto ohledu vůbec nespouštěly a dělaly si, co chtěly,“ doplňuje s nadsázkou Ondřej Šmíd.

Proběhl workshop, byla vydána kniha

V dalších etapách byly realizovány již méně naléhavé zásahy z pohledu provozní bezpečnosti, ale zaměřené především na zachování ošetřovaných stromů v dobrém stavu. „Správně mířené, vhodně načasované a především technologicky správně provedené řezy mnohdy umožňují starým stromům přirozeně a pozvolně zestárnout a zabránit tak jejich předčasnému rozpadu,“ zdůrazňuje Ondřej Šmíd.

V rámci propagace a prezentace památných stromů rostoucích v CHKO byl uspořádán terénní workshop, při kterém byly představeny různé možnosti a přístupy při ošetřování stromů. „Program byl obohacen praktickou ukázkou práce stromolezců v koruně a odbornou přednáškou vedenou panem Jiřím Včelákem na téma možnosti stabilizace koruny bezpečnostními vazbami,“ vzpomíná Martin Kult.

Dále bylo publikováno několik populárně naučných článků týkajících se aktivit projektu a v neposlední řadě vyšla v roce 2021 kniha Památné stromy Chráněné krajinné oblasti Šumava. „Tato kniha podává ucelené informace o problematice ošetřování stromů v nejširších

Památné stromy je zakázáno poškozovat, ničit a rušit je v jejich přirozeném vývoji. Každý památný strom má automaticky vymezené základní ochranné pásmo ve tvaru kruhu o poloměru desetinásobku průměru kmene ve výšce 130 cm nad zemí. V tomto prostoru není dovolena žádná pro památný strom škodlivá činnost.

Foto: Štěpán Rosenkranz

Foto: Štěpán Rosenkranz

Foto: Štěpán Rosenkranz

Foto: Štěpán Rosenkranz

souvislostech a jsou v ní mimo jiné představeny všechny vyhlášené památné stromy na území CHKO. Je mimo jiné doplněna vysoce kvalitními panoramatickými fotografiemi pořízenými dronem od předního českého filmaře přírody, fotografa a pilota dronu Radka Plíhala.

Vrcholem celého projektu bylo zpracování plánu péče o památné stromy. Plán péče zpracovávala nejlepší česká stromolezkyň a vynikající arboristka Jitka Müllerová. „Tento plán péče je vypracován s výhledem ošetření na budoucích deset let, přičemž speciální pozornost je věnována doprovodným organismům, které se často vyskytují na stárnoucích stromech. Dále plán péče obsahuje funkční digitální databázi, která eviduje veškeré informace o každém stromu včetně detailně zpracované fotodokumentace,“ říká Ondřej Šmíd.

Projekt se vydařil

Projekt podle všech zúčastněných splnil svůj cíl. Jeho hlavním přínosem je zajištění kvalitní odborné a kontinuální péče o všechny památné stromy rostoucí v CHKO Šumava. „Věřím, že všechny provedené zásahy byly účelné a pro ošetřené stromy dlouhodobě prospěšné, nicméně jsme se

potkali s mnoha stromy, u kterých byl jakýkoliv lidský zásah škodlivý. Takové stromy jsme ponechali zcela bez zásahu, aby se mohly dále rozvíjet ve svých přirozených procesech. Takový komfort si však při ošetřování stromů nemůžeme s ohledem na zachování provozní bezpečnosti moc často dovolit. I tím byl projekt v prostředí CHKO do jisté míry unikátní,“ hodnotí Ondřej Šmíd.

Předpokládá se, že realizaci iniciačních zásahů se sníží náklady na pravidelnou a systematickou péči v následujících letech.

Příště se dostane i na stromy v národním parku

Na končící projekt by mohl navazovat obdobný projekt s názvem Management a péče o památné a významné stromy v NP a CHKO Šumava. „Podstatou bude navázání na úspěšně realizovanou ošetření památných stromů v CHKO, ve kterých se bude dále pokračovat. Aktivitu projektu budou rozšířeny o významné stromy, kterým doposud nebyla věnována žádná pozornost, a především budou do projektu zařazeny všechny památné stromy i na území Národního parku Šumava,“ uzavírá Ondřej Šmíd prozatím příběh šumavských památných stromů. ●

HISTORIE OŠETŘOVÁNÍ STROMŮ U NÁS

Ošetřování starých a mohutných stromů prošlo dlouhým vývojem stejně jako celý obor arboristiky. A protože v českých zemích stromy vždy tvořily výjimečnou dominantu, přitahovaly k sobě pozornost mnoha lidí. Jejich snahou bylo v případě starých, senescentních stromů zabránění především předčasnému rozpadu stromů a prodloužení jejich estetické a fyziologické funkce. Na takto významných stromech tak byla často prováděna konzervační ošetření. Byly instalovány různé obruče a podpěry, dutiny byly vyplňovány a zastřešovány. Některé zásahy však měly na strom spíše negativní vliv a často se o nich mezi odborníky diskutovalo.

Například ve třicátých letech minulého století přední český dendrolog Jan Frič komentuje vyplňování dutin takto: „Strom je výtvar přírody, a ne stavební památka, která se opravuje kamením a cementem.“ Bezvýznamnost tohoto zásahu z hlediska stability stromu prokázaly i další práce řady odborníků v oblasti biomechaniky stromů. Jednalo se totiž o poměrně destruktivní metody pro ošetřovaný strom. Razantní odmítnutí tohoto přístupu proběhlo až po přijetí konceptu tzv. Nové biologie stromů, přelomového díla amerického biologa Alexe Shiga, ve kterém popsal fungování aktivních obranných reakcí stromu při napadení patogenem.

Dalším posunem v přístupu k ošetřování nejen starých stromů byla aplikace širších ekologických souvislostí. Tehdy přestal být strom chápán jako individuální objekt zájmu arboristy, ale začal být vnímán z hlediska své hodnoty vzhledem k okolnímu prostředí a k široké škále organismů, které ho osidlují. Strom začal být chápán více ekosystémově.

Pro zájemce o dotace poskytované Státním fondem životního prostředí ČR je na Call centru SFŽP ČR zřízena bezplatná Zelená linka 800 260 500.

Profesionálně vyškolení pracovníci radí žadatelům při řešení možných nejasností ohledně zpracování a podávání žádostí. Na níže uvedené otázky odpovídala vedoucí oddělení Call centra SFŽP ČR Jana Tlustá.

NOVÁ ZELENÁ ÚSPORÁM

RODINNÉ DOMY

Některá opatření bylo dříve možné udělat i svépomocí. Platí to stále, nebo je potřeba zadat vše specializovaným firmám?

Ano, to platí stále. Svépomoc umožňuje například u zateplení, výstavby a instalace nádrží na dešťovku. Výjimku tvoří montáž obnovitelných zdrojů energie, které musí instalovat osoba s příslušným osvědčením, a to jak v případě dodatečné instalace do stávajícího domu, tak v případě novostaveb. Při rekonstrukci či výstavbě domu i v případě realizace (části) opatření svépomocí však musíte zajistit odborný technický dozor.

Chtěli bychom v našem rodinném domě pouze vyměnit okna. Dosáhneme na dotaci?

To závisí na velikosti plochy oken, poměru k ostatním konstrukcím a několika dalších parametrech. Dá se ale říci, že zpravidla ne. Samotnou výměnou oken totiž nelze ve většině případů dosáhnout požadované energetické úspory, a současně s výměnou tak bude nutné realizovat další opatření alespoň na části dalších konstrukcí, jako je např. zateplení stropů. Bez podrobného posouzení zpracovaného energetickým spe-

cialistou však nelze splnění podmínek pro poskytnutí dotace garantovat.

Zahrnuje se do výměny oken i montáž včetně bourání a zednické práce?

Ano, pokud jsou práce řešeny dodavatelem a je možné je doložit fakturami. Do dotace mohou být zahrnuty všechny práce, které souvisí s realizovaným opatřením.

Je nutné mít na všechna opatření projekt od odborné firmy?

Zjednodušený projekt zpracovaný autorizovanou osobou je nutné doložit pouze v případě projektů na snížení energetické náročnosti stávajících domů (zateplení) a výstavby nového domu (novostavby). Požadován je pouze v rozsahu nezbytném k posouzení splnění podmínek programu. Nemusíte se tedy obávat, že po vás budeme požadovat kompletní rozsah dokumentace, či dokonce prováděcí dokumentaci stavby. V těchto případech nám projektová dokumentace dává určitou záruku, že vše bude provedeno kvalitně a v souladu s podmínkami programu, a i na ni můžete čerpat dotaci. U jednodušších opatření, například výměny zdroje tepla či pořízení systému na zadržování dešťové vody, nám postačí velice jednoduchý popis systému, který vám zpracuje přímo dodavatel.

Jsme obec a vlastníme rodinný/bytový dům. Můžeme také žádat o dotaci v programu na jeho rekonstrukci?

Ano, doporučujeme však záměr předem konzultovat s našimi kolegy na krajských pracovištích. Pravděpodobně bude nutno žádat v režimu veřejné podpory a splnit další požadavky vyplývající z platné legislativy.

Je možné získat dotaci na výměnu starého plynového kotle?

V programu Nová zelená úsporám je možné čerpat dotaci na výměnu plynového kotle pouze u bytových domů, a to v případě, že se jedná o výměnu za systém s plynovým tepelným čerpadlem nebo jednotku kombinované výroby elektřiny a tepla využívající jako palivo zemní plyn. U rodinných domů program výměnu plynových kotlů nepodporuje.

Mám starý dům z roku 1880 a chci vyměnit okna a zateplit strop. Mohu požádat o dotaci? Jak mám postupovat?

Jako první bychom vám doporučili vyhledat energetického specialistu a celý záměr s ním konzultovat. Ten vám navrhne nejefektivnější řešení a následně vypracuje průkazy energetické náročnosti budovy, které se dokládají k žádosti. Dále budete potřebovat

projektanta, který vám připraví projektovou dokumentaci. Pak už můžete podat online žádost o dotaci v našem informačním systému. Pokud si žádost nechcete podat sám, můžete využít služeb specialistů, kteří za vás všechno vyřídí. Seznam odborníků, kteří chtějí spolupracovat na dotačních projektech, máme uveden na našem webu: Seznam specialistů.

S dotací Nová zelená úsporám jsem v minulých letech postavil rodinný dům. Mohu nyní žádat o podporu na pořízení dobíjecí stanice pro osobní vůz?

Ano, toto opatření je podporováno i samostatně.

Mohu požádat o dotaci na pořízení dobíjecí stanice pro osobní vozidlo, i když to vozidlo ještě nemám, nebo musím prokázat, že už jsem jeho majitelem?

Dotace se vztahuje na vybudování dobíjecího místa, a tudíž nemusíte dokládat, že příslušný automobil vlastníte nebo budete vlastnit. Jelikož dotace tvoří vždy 50% z doložených realizačních výdajů, nepředpokládáme, že by o dotaci žádal někdo, kdo pro dobíjecí stanici nemá využití, protože zbytek prostředků musí vždy doplatit ze svých zdrojů.

Bude možné podpořit zelenou střechu samostatně bez zateplení či dotace na výstavbu?

Ano, na zelenou střechu lze nově žádat i samostatně.

Mohu požádat o dotaci pouze na pořízení nádrže na dešťovou vodu či výměnu kotle, nebo je nutné tato opatření s něčím zkombinovat?

V obou případech lze podat žádost bez kombinace s jinými opatřeními. Tato mož-

nost nově platí i pro další typy opatření, která byla dříve podporována pouze v kombinacích, např. zelené střechy. Pokud uvažujete o realizaci více opatření podporovaných v programu Nová zelená úsporám, můžete při podání žádosti na vybrané kombinace získat navíc zajímavý dotační bonus.

Před třemi lety jsme vybudovali jímku na dešťovou vodu. Mohu zpětně požádat o dotaci?

Uznatelnost nákladů je v programu Nová zelená úsporám od 1. ledna 2021, v tomto případě tedy již není možné přispět na náklady vynaložené před třemi lety.

Je možné žádat v oblasti podpory C – ZDROJE na novostavbu rodinného domu?

Na výměnu zdroje nebo instalaci OZE v této oblasti není možné žádat na opatření realizovaná v průběhu výstavby rodinného domu, ale pouze po dokončení rodinného domu a zapsání do katastru nemovitostí. Mohou nastat dva případy:

- V případě, že je dům zapsán v katastru nemovitostí méně než dva roky, je možné podpořit pouze opatření, která nejsou uvedena a započítána v průřezu energetické náročnosti budovy (dále „PENB“) pro stavební řízení (popř. změnu stavby před dokončením, pokud došlo ke změně s vlivem na energetickou náročnost stavby, což zahrnuje i změnu zdrojů pro vytápění, ohřev vody a případných OZE). Je to z toho důvodu, že stavebník má zákonnou povinnost opatření uvedená v průřezu zrealizovat, a tudíž je není možné podpořit z veřejných prostředků. Pokud tedy např. FV systém v PENBu nefiguruje a realizace (instalace) včetně úhrady systému proběhla až po dokonče-

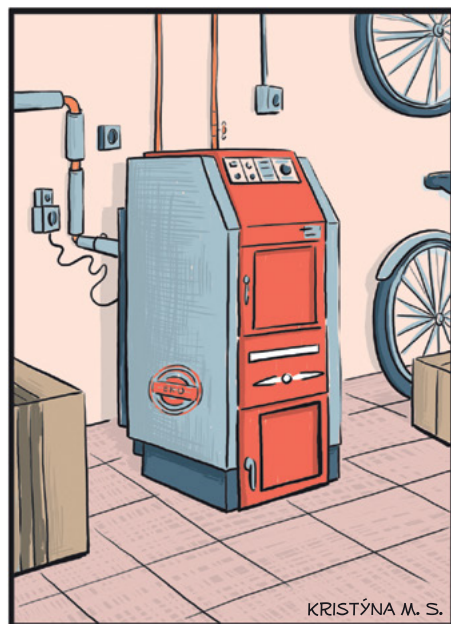
ní rodinného domu (zapsání domu do katastru nemovitostí), je možné takovou FV instalaci podpořit.

- V případě, že je rodinný dům zapsán v katastru nemovitostí více než dva roky, považujeme ho za stávající stavbu a pro takovou již předložení PENB nepožadujeme. Při splnění ostatních podmínek dané oblasti podpory je možné podat žádost na jakékoliv opatření. Opatření však musí být realizována a uhrazena až po dvou letech od zapsání rodinného domu do katastru nemovitostí.

Příklady

1. Žádost na instalaci FV systému: Nový rodinný dům zapsaný v katastru nemovitostí. V PENBu je navržena a započítána instalace fotovoltaických panelů s bateriovým úložištěm. Žádost na instalaci fotovoltaického systému není možné podat, protože opatření je součástí PENBu pro stavební řízení.
2. Žádost na výměnu elektrokotle za tepelné čerpadlo: Nový rodinný dům zapsaný v katastru nemovitostí. V PENBu je navržena instalace tepelného čerpadla, ale stavebník instaloval elektrokotel. Žádost na výměnu za tepelné čerpadlo není možné podat, protože tepelné čerpadlo mělo být instalováno v rámci stavebního řízení.
3. Žádost na instalaci FV systému: Rodinný dům byl zapsán do katastru nemovitostí před více než dvěma lety. Žádost na instalaci fotovoltaického systému je možné podat bez ohledu na to, jestli je opatření uvedeno v PENBu pro stavební řízení. Instalace a fakturace FV systému musí proběhnout až po dvou nebo více letech od dokončení stavby. ●

KOTLÍKOVÉ DOTACE

KRISTÝNA M. S.

AKTUÁLNÍ VÝZVY NÁRODNÍHO PROGRAMU ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Emise ze stacionárních zdrojů

Zahájení příjmu žádostí: 15. 1. 2022

Ukončení příjmu žádostí: 15. 1. 2023, nejpozději však do vyčerpání alokace

Alokace: 30 000 000 Kč

Výzva č. 14/2021 přispěje ke snížení emisí těžkých kovů a pachových látek ze stacionárních zdrojů průmyslových a dalších provozů. Cílem podpory je omezit negativní dopady na kvalitu ovzduší, lidské zdraví a míru obtěžování obyvatelstva zápachem. Za peníze z dotace je možné pořídit technologie vedoucí ke snížení emisí vybraných těžkých kovů – olova, arsenu, kadmia, niklu a rtuti – a technologie vedoucí ke snížení emisí pachových látek.

Pakt starostů a primátorů pro klima a energii

Zahájení příjmu žádostí: 14. 2. 2022

Ukončení příjmu žádostí: 8. 8. 2022, nejpozději však do vyčerpání alokace

Alokace: 10 000 000 Kč

Výzva č. 13/2021 je určena na projekty iniciativy Pakt starostů a primátorů pro klima a energii, jednotliví žadatelé mohou získat až 2 miliony korun. Prostředky umožní zpracovat akční plány pro udržitelnou energii a klima či uspořádat akce pro veřejnost na aktuální témata jako energetická efektivita, využití obnovitelných zdrojů energie či odolnost vůči změně klimatu.

Energetické úspory veřejných budov

Ukončení příjmu žádostí: 30. 9. 2022

Alokace: 3 285 000 000 Kč

Výzva č. 12/2021 rozděljuje prostředky, které jsou určeny vlastníkům veřejných budov na provedení energeticky úsporné renovace pomocí kombinace zateplení obálky budovy včetně výměny oken, řízeného větrání se zpětným získáváním tepla, vnějších pohyblivých stínících prvků a účinných technologií snižujících spotřebu energie či zajišťujících efektivní výrobu elektřiny a tepla, přednostně s využitím obnovitelných zdrojů energie. Výzva je primárně určena pro projekty 146. výzvy Operačního programu Životní prostředí nepodpořené z důvodu nedostatečné alokace prostředků, nicméně je možné podat i zcela nový projekt.

Odstranění černých skládek

Ukončení příjmu žádostí: 30. 6. 2022

Alokace: 50 000 000 Kč

Výzva č. 11/2021 je určena pro obce s rozšířenou působností, které mají na svém území černé skládky, tedy nezákonně soustředěný odpad odložený mimo místa k tomu určená. Minimální částka určená pro jeden projekt je 50 tisíc korun, maximální 0,5 milionu korun.

Hospodaření s vodou v obcích

Zahájení příjmu žádostí: 12. 1. 2022

Ukončení příjmu žádostí: 31. 8. 2022, nejpozději však do vyčerpání alokace

Alokace: 1 754 000 000 korun

Výzva č. 10/2021 se zaměřuje na finanční podporu efektivního hospodaření se srážkovou vodou na zastavěném území obcí a protipovodňových opatření se širokým využitím přírodě blízkých prvků. Finance jsou poskytnuty z Národního plánu obnovy. Dotaci je možné získat například na vsakovací a retenční zařízení, akumulární nádrže na zachytávání srážkových vod, na propustné zpevněné povrchy nebo na zelené střechy.

Zdroje vody

Ukončení příjmu žádostí: 31. 12. 2023, nejpozději však do vyčerpání alokace

Alokace: 450 milionů korun

Výzva č. 9/2021 pokračuje v podpoře realizace nových nebo regenerace/intenzifikace stávajících zdrojů vody pro zásobování obyvatelstva pitnou vodou. Dotaci je možné získat i na realizace nových nebo zkapacitnění stávajících přivaděčů pitné vody, včetně instalace nezbytné technologie a napojení na stávající vodovod, či na vytvoření nového veřejně přístupného odběrného místa pitné vody tam, kde není vodovod realizován. Žadatelé mohou být obce, dobrovolné svazky obcí, obchodní společnosti či zájmová sdružení právnických osob ovládaná z více než 50% obcemi a městy nebo jinými veřejnoprávními subjekty.

Výkup pozemků ve zvláště chráněných územích

Ukončení příjmu žádostí: 31. 12. 2023, nejpozději však do vyčerpání alokace

Alokace: 95 500 000 korun

Výzva č. 8/2021 navazuje na předchozí podobné výzvy a umožňuje zlepšení podmínek pro praktickou péči o zvláště chráněná území a jejich ochranná pásma a podporu biodiverzity v nich. Státní vlastnictví pozemků umožní správám národních parků a Agentuře ochrany přírody a krajiny ČR realizaci vhodného managementu dle schválených plánů péče nebo zásad péče. Oprávněnými žadatelé jsou správy národních parků a Agentura ochrany přírody a krajiny ČR.

Domovní čistírny odpadních vod

Ukončení příjmu žádostí: 31. 12. 2023, nejpozději však do vyčerpání alokace

Alokace: 300 milionů korun

Výzva č. 7/2021

je zaměřena na podporu realizace soustav individuálních čistíren odpadních vod v podobě DČOV do kapacity 50 ekvivalentních obyvatel pro budovy využívané k trvalému rodinnému bydlení (zejména rodinné a bytové domy) a pro budovy ve vlastnictví dané obce v oblastech, kde není z technického či ekonomického hlediska možné připojit nemovitosti ke stokové síti zakončené ČOV.

Podpora obcí v národních parcích

Ukončení příjmu žádostí: 31. 1. 2022, nejpozději však do vyčerpání alokace

Alokace: 200 000 000 korun

Výzva č. 6/2021

je určena na zlepšení životního prostředí, zkvalitnění života občanů a podporu udržitelného rozvoje v obcích na území národních parků. Dotaci je možné čerpat i na spolufinancování velkých projektů podpořených z jiných evropských programů a nově i na projektovou přípravu chystaných projektů.

Výsadba stromů – grantové schéma

Ukončení příjmu žádostí: 30. 12. 2023, nejpozději však do vyčerpání alokace

Alokace: 150 000 000 Kč

Výzva č. 5/2021

je zaměřena na podporu výsadby stromů prostřednictvím grantů erudovaným nestátním neziskovým organizacím a místním akčním skupinám. Cílem je podpořit co největší počet výsadeb stromů v terénu paralelně s realizací projektů podpořených v rámci výzvy č. 4/2021, urychlení administrace a znásobení zdrojů financování prostřednictvím zapojení soukromých prostředků. Žádat mohou nestátní neziskové organizace s prokazatelnou zkušeností s poskytováním podpory na výsadbu stromů a místní akční skupiny (MAS).

Výsadba stromů – individuální projekty

Ukončení příjmu žádostí: 30. 12. 2023, nejpozději však do vyčerpání alokace

Alokace: 200 000 000 Kč

Výzva č. 4/2021

cílí na zlepšení životního prostředí v obcích a jejich okolí prostřednictvím podpory individuálních projektů a zapojení veřejnosti. Jejím cílem je přispět ke zlepšení kvality veřejného prostoru a ovzduší, k vyrovnaní teplotních extrémů a zadržování vody. Předmětem podpory je výsadba stanovištně vhodných druhů listnatých stromů na veřejně přístupných místech, případně v uzavřených vnitroblocích bytových domů využívaných ke komunitnímu setkávání. Žádat mohou subjekty s prokazatelným vztahem k místu realizace projektu s výjimkou politických stran a hnutí.

Ekologická likvidace autovraků

Příjem žádostí od: 3. 1. 2022

Ukončení příjmu žádostí: 31. 3. 2022

Alokace: 80 000 000 Kč

Výzva č. 13/2019

rozděluje peníze na ekologické zpracování autovraků. Žádosti o podporu mohou v rámci Národního programu Životní prostředí podávat právnické a fyzické osoby, které mají oprávnění podnikat v oboru nakládání s nebezpečnými odpady a mají souhlas k provozování autovrakoviště. Žádosti o poskytnutí podpory za komodity odevzdané v roce 2021 je možné podávat od 3. ledna 2022.

Územní studie krajiny

Ukončení příjmu žádostí: 31. 12. 2023, nejpozději však do vyčerpání alokace

Alokace: 35 000 000 Kč

Výzva č. 14/2016

nabízí obcím kofinancování ve výši 10 procent na projekty územních studií krajiny podpořených z Integrovaného regionálního operačního programu (IROP) v gesci Ministerstva pro místní rozvoj. Podmínkou získání dotace je vydané rozhodnutí o poskytnutí finanční podpory v IROPu, konkrétně v prioritní ose 3 operačního programu, určené na územní studie krajiny. O dotaci mohou žádat obce s rozšířenou působností.

AKTUÁLNÍ VÝZVY OPERAČNÍHO PROGRAMU ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ 2014–2020

Povodňová ochrana intravilánu

Ukončení příjmu žádostí: 31. 1. 2022

Alokace: 500 000 000 Kč

159. výzva

umožňuje získat finanční podporu na projekty související s povodňovou ochranou zastavěných území. Podpořeny budou aktivity vedoucí ke zprůtočnění nebo zvýšení retenčního potenciálu koryt vodních toků a přilehlých niv a zlepšení přirozených rozlivů, dále projekty na obnovení, výstavbu, rekonstrukce či modernizace vodních děl sloužících povodňové ochraně. Výše podpory se liší dle podporované aktivity, pohybuje se v rozmezí od 30 do 95 procent celkových způsobilých výdajů.

Foto: archiv SFŽP ČR

Celkové způsobilé výdaje
5 358 519 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
4 230 000 Kč

Běleč: Soustava DČOV

V obci nechali vybudovat soustavu domovních čistíren odpadních vod do kapacity 50 ekvivalentních obyvatel s cílem omezit znečištění povrchových a podzemních vod z komunálních zdrojů. Vzniklo 36 domovních čistíren odpadních vod.

Podoblast podpory: 1.3.B – Domovní čistírny odpadních vod

Název projektu: Čištění odpadních vod v obci Běleč

Kraj: Jihočeský

Okres: Tábor

Příjemce podpory: obec Běleč

Ukončení projektu: červenec 2020

Foto: archiv SFŽP ČR

Celkové způsobilé výdaje
531 300 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
318 780 Kč

Město Libavá: Zdroj vody

V Libavé vyvrtali průzkumný hydrogeologický vrt. Průzkumem byl ověřen výskyt podzemní vody v odpovídající kvalitě a kvantitě. Vrt bude napojen na vodovodní soustavu obce.

Podoblast podpory: 1.6.A – Průzkum, posílení a budování zdrojů pitné vody

Název projektu: Město Libavá – Zdroj vody pro obec II

Kraj: Olomoucký

Okres: Olomouc

Příjemce podpory: obec Město Libavá

Ukončení projektu: leden 2020

Foto: archiv SFŽP ČR

Celkové způsobilé výdaje
275 785 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
234 417 Kč

Olšany: Zahrada v přírodním stylu

Rekonstrukce přírodní zahrady v mateřské škole vytvořila podmínky pro prožitkové učení a další aktivity předškolních dětí. Do zahrady byly pořízeny přírodní prvky, došlo k obnově zahrady, byl vysazen strom.

Podoblast podpory: 6.1 – Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta

Název projektu: Rekonstrukce zahrady v přírodním stylu při Mateřské škole v Olšanech

Kraj: Jihomoravský

Okres: Vyškov

Příjemce podpory: obec Olšany

Ukončení projektu: duben 2021

Foto: archiv SFŽP ČR

Celkové způsobilé výdaje
572 290 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
486 446 Kč

Praha: Zahrada s přírodními prvky

V areálu základní školy Kuncova proběhla úprava stávající zahrady na zahradu s přírodními prvky. Dominantou přírodní zahrady je unikátní přístřešek z přírodního materiálu alias Hobití díra. Dalším prvkem zahrady je jezírko s přibřežní zónou, na kterou navazují různé expozice.

Podoblast podpory: 6.1 – Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta

Název projektu: Vybudování přírodní zahrady při ZŠ Kuncova

Kraj: hlavní město Praha

Okres: hlavní město Praha

Příjemce podpory: Základní škola, Praha 13, Kuncova 1580

Ukončení projektu: říjen 2021

Těchlovice: Kanalizace a ČOV

V Těchlovicích na Královéhradecku řeší výstavbu splaškové kanalizace a nové čistírny odpadních vod v obci. Cílem projektu je snížit množství znečištění vypouštěného do povrchových a podzemních vod z komunálních zdrojů.

Prioritní osa 1, specifický cíl 1.1 – Snížit množství vypouštěného znečištění do povrchových i podzemních vod z komunálních zdrojů a vnos znečišťujících látek do povrchových a podzemních vod

Název projektu: Splašková kanalizace a ČOV

Těchlovice

Kraj: Královéhradecký

Okres: Hradec Králové

Příjemce podpory: obec Těchlovice

Předpokládané ukončení projektu: 30. 10. 2022

Celkové způsobilé výdaje
43 762 572 Kč

Příspěvek EU
27 898 639 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Brodce: Snížení emisí mlýna

Opatření povedou ke snížení emisí tuhých znečišťujících látek a tím zlepšení imisní situace v okolí provozu. Účelem stavby je rekonstrukce stávajících aspiračních systémů pro jednotlivé linky mlýna, tj. výměna stávajících sacích filtrů za nové kruhové filtry.

Prioritní osa 2, specifický cíl 2.2 – Snížit emise stacionárních zdrojů podléající se na expozici obyvatelstva nadlimitním koncentracím znečišťujících látek

Název projektu: Rekonstrukce aspiračních systémů mlýna

Kraj: Středočeský

Okres: Mladá Boleslav

Příjemce podpory: J. A. Langer a synové, s. r. o.

Předpokládané ukončení projektu: 31. 3. 2022

Celkové způsobilé výdaje
4 926 934 Kč

Příspěvek EU
4 187 893 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Klenčí: Rozšíření domu přírody

V Klenčí pod Čerchovem rozšířili kapacitu návštěvnického centra CHKO Český les o nový multifunkční sál a vybudovali parkoviště pro Dům přírody, protože parkovací kapacita nedostačovala. Obec chce tímto vylepšením zvýšit kvalitu služeb návštěvníkům.

Prioritní osa 4, specifický cíl 4.1 – Zajistit příznivý stav předmětu ochrany národně významných chráněných území

Název projektu: Rozšíření Domu přírody Českého lesa o multifunkční sál a parkoviště

Kraj: Plzeňský

Okres: Domažlice

Příjemce podpory: městys Klenčí pod Čerchovem

Ukončení projektu: 29. 6. 2021

Celkové způsobilé výdaje
5 152 414 Kč

Příspěvek EU
4 379 552 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Semily: Rekonstrukce městské budovy

Jedná se o komplexní projekt ke snížení energetické náročnosti budovy. Jeho cílem je snížit energetickou náročnost budovy čp. 146 v Semilech a instalovat vzduchotechnický systém s rekuperací.

Prioritní osa 5, specifický cíl 5.1 – Snížit energetickou náročnost veřejných budov a zvýšit využití obnovitelných zdrojů energie

Název projektu: 5.1.b – Rekonstrukce objektu č. p. 146, Semily

Kraj: Liberecký

Okres: Semily

Příjemce podpory: město Semily

Předpokládané ukončení projektu: 30. 6. 2021

Celkové způsobilé výdaje
12 668 700 Kč

Příspěvek EU
6 334 350 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Spolufinancováno
Evropskou unií

Ministerstvo životního prostředí

To není drb!

Kotlíkové dotace vám zaplatí až 95%
nákladů na pořízení nového kotle.

Tak rychle, od 1. září 2022 budou staré
neekologické kotle zakázané. Cesta k dotaci
je snadná, více na www.kotlikydotace.cz.

Odebírejte **Prioritu** v elektronické podobě!

Spotřebujeme **méně** papíru,
nafty a energií

Dostanete ji **hned**
v den vydání

Přistane vám
do e-mailu

priorita.cz

EVROPSKÁ UNIE
Fond soudržnosti
Operační program Životní prostředí

Priorita | měsíčník Státního fondu životního prostředí ČR | vydává Státní fond životního prostředí ČR, rezortní organizace Ministerstva životního prostředí | ročník 15 | číslo 1 | leden 2022 | časopis je distribuován bezplatně, pouze na území ČR | **adresa redakce:** Olbrachtova 2006/9, 140 00 Praha 4 | **kontakt na redakci:** priorita@sfzp.cz | **objednávky:** www.sfzp.cz, www.opzp.cz | **redakce:** šéfredaktor: Jan Rödling; redaktorka: Barbora Scheinherrová; grafická úprava: Eva Štanglová | **fotografie na titulní straně:** Martin Šálek | **číslo registrace:** MK ČR E 18178 | Tento časopis je tištěn dle ekologických standardů. | Texty z časopisu Priorita je možné přetiskovat za předpokladu uvedení autora a zdroje.

Prosíme o správné vytrídění recyklovatelného obalu i časopisu.